

KÜZDELEM ÉS MEGBÉKÉLÉS

Kiss György kiállítása

STRUGGLE AND RECONCILIATION

The Exhibition of György Kiss

GYULAI
KATALÓGUSOK
4.

*A természeti erők harca,
a széthullás drámája,
a sziklákat összetartó erők,
a kövekből alkotott ókori csodák,
a középkor katedrálisai,
a világ fölülről látható rendje,
a lent megélt kuszaság,
az emberi indulatok összecsapása és megbékélése –
számomra ez a világ. Ennek megjelenítésére törekszem.
Tisztelem a szellemet, a kéz munkáját és az anyagot,
vallom az alkotás örömét, hiszek a művészet jobbító erejében.
Hiszek egy művészetet igénylő és szerető társadalom eljövételében.*

(Kiss György 1991.)

Sorozatszerkesztő
Havassy Péter

A kiállítás megrendezését és a katalógus kiadását támogatták:

*Gyula Város Önkormányzata,
a Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága és
az Erkel Ferenc Múzeum Barátainak Egyesülete*

Első borító: Fertőrákosi kőfejtő II.

Hátsó borító: Kohán-érem

GYULAI KATALÓGUSOK 4.

Küzdelem és megbékélés

KISS GYÖRGY KIÁLLÍTÁSA

Struggle and Reconciliation

THE EXHIBITION OF GYÖRGY KISS

GYULA

Erkel Ferenc Múzeum

Dürer terem

1997. június 12. – augusztus 31.

GYULA, 1997.

A katalógus és a kiállítás anyagának összeállításában közreműködtek:
*Csabay Lajosné, Boldog Sándorné, Kiss Anikó, Kocsis Attila,
Kruzslitz Ilona, Németh Csaba, Südy István*

Fotók: *Kollányi Gyula – Lévai Jenő*

A kötetet tervezte: *Bereznai Miklós – Bereznai Péter*

A kiállítást kivitelezte a *Békés Megyei Múzeumok Igazgatósága
Kiállításrendező Csoportja és az Erkel Ferenc Múzeum munkatársai*

A kiállítást rendezte és a katalógust szerkesztette:
Havassy Péter

HU-ISSN 1219-3763
HU-ISBN 963 04 8429 3

Kiadja: az Erkel Ferenc Múzeum
Felelős kiadó: Havassy Péter múzeumigazgató
Készült a Bereznai és Társa Nyomdaipari Kft. gondozásában

TARTALOMJEGYZÉK

Önéletrajz	6
KRASZNAHORKAI GÉZA: Küzdelem és megbékélés (Kiss György művészetéről)	9
Struggle and Reconciliation (About the Art of György Kiss)	19
KRASZNAHORKAI GÉZA: Műtermi gondolatok (Kiss György és Krasznahorkai Géza beszélgetése)	21
HAVASSY PÉTER – KISS GYÖRGY: Katalógus	33
Kiss György kiállításai, díjai, pályázatai, köztéri alkotásai és a munkásságáról szóló irodalom	69
A katalógusban használt rövidítések és a műveket őrző intézmények	70

ÖNÉLETRAJZ

1943. augusztus 25-én születtem Budapesten. Édesapám Kiss Pál Mezőgazdasági Akadémiát végzett katonatiszt, édesanyám Magyar Anna háztartásbeli volt. Nővéremmel együtt – aki jelenleg is Gyulán él családjával – szigorú, de szeretetteljes vallásos nevelésben részesültünk.

Édesanyám Szombathelyen született, apai nagyszüleim Erdélyből, Oravicabányáról voltak kénytelenek menekülni, nagypapa hazafias beállítottsága miatt. 1920-ban érkeztek Gyulára. Nagypapám Nemeskéri Kiss György törvényszéki bíró volt. Édesapám már Gyulán érettségizett.

Én három éves lehettem talán, amikor Gyulára költözött a családunk. (Édesapámat hivatása miatt mindig követték szolgálati helyére.) Nehéz anyagi körülmények között nőttünk fel.

Szüleim korán észrevették érdeklődésemet a rajzolás iránt. Így hát a gyulai festőművész – rajztanár Firtosi József Dezső gondjaira bízta, aki szintén erdélyi, s nagypapám jó barátja volt.

A rajzolással párhuzamosan hegedülni is tanultam. Türkössy Tóni bácsira és József Dezső bácsira azóta is hálával gondolok és őrzöm emléküket. Szigorral és szeretettel egyengették utamat. A későbbi döntést a szüleimhez hasonlóan ők is rám bízta. A zene és a képzőművészet között kellett választanom. Úgy gondoltam, nagyobb öröm számomra egy rossz művet létrehozni, mert ez az anyém, mint megfelelő alázat nélkül interpretálni már megírt zeneművet. Alkalmatlan lettem volna erre.

A gimnáziumi évek nem jelentettek túl sok örömet. Rossz, illetve közepes tanuló voltam, s emellett viselnem kellett a „művészlék” nem túl hízelgő bélyegét. Mindezek ellenére néhány tanáromra most is szeretettel emlékszem vissza emberségük miatt.

1961-ben érettségiztem. Ekkor nem továbbították a felvételi kérelmemet a Képzőművészeti Főiskolára. Akkor még működött a káderpolitika. Ezután rögtön Pestre jöttem. Érezve a hiányosságokat, igyekeztem ezeket pótolni, s eközben kőfaragó szakmunkás bizonyítványt is szereztem.

1963-ban esti előkészítőre, majd a következő évben a Festő tan-
szakra nyertem felvételt. Kádár György volt a mesterem, aki meg-
értésével lehetővé tette, hogy kipróbálhassak mindent és szaba-
don fejlődhessek. 1971-ben végeztem el a mesterképzőt. Ezután
éltem a „stúdiósok” (Fiatal Képzőművészek Stúdiója) vidám, szí-
nes életét. Kitűnő barátaim voltak és vannak a mai napig is. Eze-
ket a barátságokat igyekszem megőrizni, mert nagyon sokat jelen-
tenek számomra.

Laktam padlásokon és pincékben, laktam művésztelepen
(Kecskeméten), tehát mindig volt hol dolgoznom. Sikertelensége-
imet soha nem háritottam a mostoha körülményekre. Jól éreztem
magam. Voltak sikereim, amiket igyekeztem a helyükre tenni és
nem túlértékelni. Mindig volt mit csinálnom.

Ezt a műtermet, ahol most lakom, a Művelődési Minisztérium
utalta ki számomra 1988-ban, azóta itt élek feleségemmel, Monos-
tori Ildikóval, aki gyógyszerész és négy és fél éves kisfiammal, Bol-
dizsárral.

Krasznahorkai Géza
KÜZDELEM ÉS MEGBÉKÉLÉS

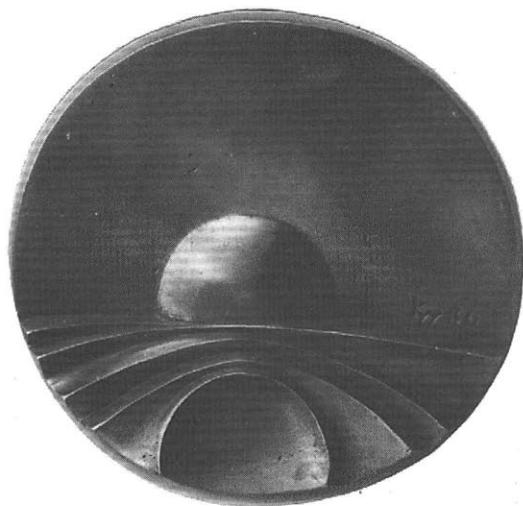
(Kiss György művészetéről)

Amióta az ember embernek tudja magát, meghatározza létezését a küzdelem. Mondhatni, e küzdelem által, az eközben szerzett tapasztalatok, az ehhez kialakított eszközök segítségével őrizhette meg, s alakíthatta önnön képét. Ebben a fogalomban benne foglaltatik a megismerés, a másik fél, a „másik erő” minél mélyebb „tudása”. A küzdelem felfogható tehát, mint az emberi élet alapvető kategóriája, amely állandóan és minden szinten működik. Hiszen a két erő szerepébe rendre behelyettesítődnek az ember és elemek, a természet és társadalom, az egyed és közösség, az individuum és hatalom duáliái, s e viszonyok meghatározóan átszövik mindenkori életünket. A megbékélés – köznapi jelentésén túl – e másik fél, e másik erő jelenlétének és mibenlétének elfogadása, s ekként nem választható el magától a küzdelemtől. A megbékélés végső soron a két erő küzdelemben megnyilvánuló kapcsolatának egy magasabb szinten való megértése.

Fölvethető, vajon miért bonyolódunk a fenti okfejtésbe, egy művészeti kiállítás, egy közelálló művész életművének bemutatása kapcsán? Azért, mert úgy gondoljuk, a művészetre, s így a művészre is fokozottan hat az az egész problematika, amit e két fogalom magába ölel. S most már tárgyunkra térve: bátran tekinthetjük a küzdelmek és megbékélések sorából létrejövő kapcsolatlánc (mint életmű) szemeinek az egyes alkotásokat. A későbbiekben azt is egyre világosabban megértjük, hogy miért van Kiss György művészetében kitüntetett szerepe a fenti fogalom párnak.

A festőként végzett, de ma már éremművészetünk jeles alkotójaként számontartott művész annak a negyvenes években született nemedeknek a tagja, akik a hatvanas-hetvenes évek fordulóján kezdtek kiállítani, s mára egyre meghatározóbb szerepet töltenek be honi képzőművészetünkben. Munkásságában a festészet a hetvenes évek végéig megőrizte dominanciáját, ha akkor már nyilvánvalóvá vált is, hogy kiváló plasztikai képességekkel rendelkezik.

Kiss Györgyöt a természeti formák, a természetalakító erők érdeklik, a hegygerincek, szakadékok, sziklák, kavicsok – az ősananyagok világa.

Alföld I. (Napkorong I.) (Kat. 93.)

Ám ezt a világot nem úgy alkotja újra, hogy szemléli, majd ábrázolja, hanem, hogy elemeiből építi föl a maga természeti képét, mintegy újraélve így a teremtés folyamatát. Természeti érdeklődése nem előzmény nélkül való, hiszen alföldi vidéken, Gyulán kapta első tájélményeit, ott tapasztalta először, mi az hogy Föld, Ég, Nap, Élet, így szinte összeálltak benne a teremtésmítosz elemei. Ott látta először a síkság végtelenségét, ahol csak fölnyújtja karját és eléri az eget, ahol a napkorong akadálytalanul csúszik a horizont alá,

még sokáig bíborba borítva az ég alját. Ott szembesül először a természeti erők hatalmával, s az ember kicsinységével.

Mindez azonban csak később érik művészi szemléletté nála, az 1964–1971-es főiskolai és az 1972–73-as Derkovits-ösztöndíjas évek még az útkeresés jegyében telnek, több irányban kísérletezik (*Belváros, Padlás, Bezárva*), több műfajt is kipróbál (grafika, gobelin, üvegablak).

Első, „színes” korszakának jellemzője az expresszivitás, az erős színnek (vörös, sárga, barna) használatán túl, hogy képein a festéket is szinte megmunkálja, mint később érmeinek anyagát. Nem tudatosul

még, de visszanezve biztosan megállapítható, hogy a harmadik dimenzió hiányzik számára. Ekkori munkáin a korai kőfaragó évek, az anyagból építkezés ősi ösztöne tevődik át e képi világba. Ugyanakkor időben mindez egybeesik Máglya közeli lakásának időszakával, s tudva azt, hogy nála a közvetlen környezeti hatás milyen inspirációs erő, vélhetjük, hogy akkori festésmódjának kialakulását ez a tíz négyzetméteres padlástér is befolyásolhatta, zsúfoltságával, behatároltságával, sötét tónusaival (*Lovak, Padlástér nyitott ablakkal, Kompozíció*).

Némileg paradox módon mindezzel párhuzamosan sajátos küzdelmet folytat az esetlegességgel a belső rend megteremtéséért. Úgy érzi, minden szín, amit felfest, eltéríti attól, hogy a lényegről beszéljen, attól, hogy művészi világát mindenben saját maga határozza meg. Minden festékcsoport csábító lehetőségnek érez valamilyen könnyebbik irányba, s egyre nehezebben viseli el, hogy ezek az „esetlegességek” vagy egy-egy hirtelen gesztus „maguk fessék” a képet, s ő, a festő, „csupán” eszközként szolgáljon mindehhez.

„A feketét és a fehéret nem volt erőm feketén és fehéren letenni. Elvittek a színek” – mondja erről a korszakról szólva. De végül a színek és a szerkezet, az esetlegesség és a rend harcából a szerkezet, a rend kerül ki győztesen. E küzdelem beteljesítő dokumentuma a már címében is jelképes *Máglya köz 2.* (1976.) című képe, ahol a színeiben visszafogott, tudatosan uralt térbe mintegy belerobban a vörösek, sárgák, barnák lobogása; ettől a kép életre kel, a feszültség feloldódik, megbomlik a vásznon addig uralkodó szimmetria. A színeknek ez a lobogása azonban már nem uralja a képet, a rend csak megbomlik, ám nem szakad fel, a művész értelme uralja indulatait. Ez a mű mintegy a művész szellemi önarcképe a Máglya köz

Liszt Ferenc V. (Kat. 92.)

időkből, s egyúttal egy küzdelem, egy kifejezőmód, egy korszak lezárása. Önértéke szerint is, de az életműben elfoglalt funkciója miatt is alapmű. Kis átfedéssel ettől számítható „kék-fehér” korszakának indulása.

Am közben még történik valami nagyon fontos, az egész további életműre kiható találkozás, amely megerősíti a váltás szükségességét, és új világlátást teremt. A fertőrákosi kőfejtőben jár, s ott találkozik azzal a renddel, azzal a természetes monumentalitással, amelyre vágyott, s amelynek elemi igénye művészi vénájában rejtetten addig is

A nagy kapu (Kat. 76.)

munkált. Ez a „találkozás” egész gondolkodását megváltoztatja, tudatosul, ami eddig csak ösztöneiben volt adott. Ez indítja arra, hogy a látványban a struktúrát, a struktúrában a belső mozgatókat keresse; arra, hogy legyen bátorsága csodálni az anyagot, azt az anyagot, amely szakadékok, sziklák, síkok és meredélyek vagy a tenger alakjában megmarad, kitölt időt és teret. Míg az ember, az emberi nem csupán múló – bár kétségtelenül ünnepi – pillanata a világnak, s mint ilyen, eltűnik egyszer. Valahol mélyen e probléma feloldhatatlansága mozgatja, ami-

kor a számtalan természeti élmény képi absztrakciójával nem didaktikusan, nem erőszakosan, hanem a maga sokat tudó, bölcs derűjével tudatosítja ezt. De ember lévén, egyúttal a lázadó nyugtalanságával nekifeszül a titkoknak, kutatja természetüket, hogy megfejtse a köznapokon túli értelmüket, mert nem hagyja nyugodni a kőtömbök monumentalitása, a szakadékok mélysége, a tenger időtlensége. Ekkor már a festészeti és a plasztikai alkotások azonos súllyal jelentkeznek munkásságában.

A fentebb vázolt belső harc eredményeként kompozíciói színben is, tematikában is letisztulnak, az expresszív belső készítéseket tudatosan

kordában tartja, s beleszorítja a kék-szürke-fekete, átláthatóan strukturált kompozíciókba. Talán ettől van a fertőrákosi alkotások, s általában e korszak képeinek hatalmas belső ereje, a visszafogott feszültségek robbanásközeli állapota (*Szürke kőfejtő, Bejárat, Kőkapu*). Ebbe a vonulatba tartoznak a Felhők és a Kaukázusi sorozat darabjai is (*Jeges emlékezet, Ablak, Kék sziklák*).

A fertőrákosi élmény után mondanivalója kifejezésére egyre kevésbé tartja elegendőnek a festői eszközöket. Nem csupán a színéket érzi fölöslegesnek, a festék anyagszerűsége sem elegendő új világának felépítéséhez. „*A természeti erők harca, a széthullás drámája, a sziklákat összetartó erők, a kövekből alkotott ókori csodák, a középkor katedrálisai, a világ felülről látható rendje, a lent megélt kuszaság, az emberi indulatok összecsapása és megbékélése: számomra ez a világ*” – mondja egy vallomásában.

1982–83-tól már csak plasztikai munkákat készít. A fertőrákosi ihletésű érmek és plakettek (*Pillérek, Fertőrákosi kőfejtő; A nagy kapu*) szemléletét és motívumkészletét nem csak a természetélményekből táplálkozó munkáin (*Természeti formák, Szakadékok és gerincek, Sziklák és meredélyek*) érvényesíti, illetve használja fel, hiszen *Csontváry* arca is szikladarabokká esik széjjel, de *Bethlen Gábor* palástját is a Kárpátok kőoromzatai kötik a földhöz.

Egyetemes művészetünk örök, ám meg nem kerülhető témája jelenik meg női formáiban. Bár vigyáznunk kell, ha Kiss Györgynél női formákról beszélünk, mert sosem tudhatjuk biztosan, esetében meddig terjed e fogalom tartalma, meddig aktábrázolás a mű és mettől van, hogy lényegében már természeti formákról kell beszélünk. Így azután könnyen megesik, hogy dús női formáiban is a kavicsok időtlen és tökéletes íveit-hajlatait szemléljük (*Kis torzó*), vagy épp fordítva az időcsiszolta természeti formákban a női test közel-

Csontváry (Kat. 81.)

képeit ismerjük fel (*Pozitív formák*). Korábban készült torzó-plasztikái a műfaj klasszikus darabjai közé tartoznak.

Korábban utaltunk rá, hogy Alföld-élményét gyermek- és ifjúkorából eredeztethetjük, itt töltődik fel a tágasság érzetével, ekkor találkozik először a természetalakító erőknek – a fertőrákosítól eltérő – hatalmasságával. Ebből az élményből a nyolcvanas években monumentális érmek születnek (*Alföld- és Napkorong-sorozatok, Kohán-érem*), ahol anyag és szellem, mítosz és valóság összeszikiprátatása adja az érmek drámaiságát.

A magyar művészet nagy alakjait megmintázó *Liszt Ferenc-, Feren-czy Béni-* vagy *Csontváry-sorozatain* a látvány, a művész külső valósága, csak kiindulópontot jelent. Lisztnél a romantikus dinamikát, Feren-czynél az örök és megfeythetetlen alkotói pillanatot, Csontvárynál az életmű és a személyiség viszonyát állítja középpontba. Nem ábrázol, hanem feltár, olyan viszonyrendszerbe állítja alakjait, ahol a személyiség és az életmű egysége vagy harca adja a plasztika értékeit.

Érmeinek zavarbaejtő témabőségét tovább gazdagítja, hogy 1975-ben franciaországi utazásán találkozik a gótika lenyűgöző alkotásaival. Megdöbben az az időntúli rend és szerkesztettség, az anyagnak és az embernek az az együttműködése, amit ezekben az építészeti együttesekben tapasztal. A boltívek záródása, az oszlopok nemes ívei, a kőbordák egymásbafonódása vagy áttörése, s mindezek torzói sorra megjelennek érmein, plasztikáin (*Gótika-, Boltívek-, Építészet-, Töredékek-, Ami a katedrálisokból megmaradt-* sorozatok). Mindeközben arra is marad energiája, hogy verbő humorát pályatársai portréin megmutassa (*Pogány Gábor, Gáti Gábor, Tóth Ernő, Hamburger Péter*).

A szakrális témák a nyolcvanas években kezdik foglalkoztatni, első-sorban is Jézus alakja, ábrázolhatósága. Korpuszain kitapinthatóan a végső formát keresi, azt, amelyik megformálásában a huszadik század végi embernek is adekvátan közvetítheti a figura történelmi korokon átívelő jelentőségét.

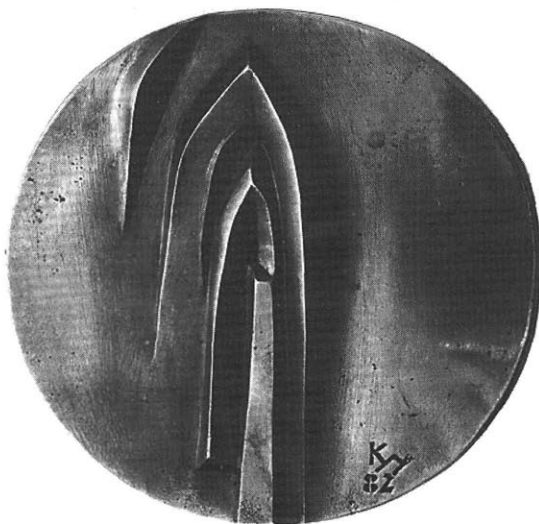
A szaggatott, tépelt kompozíciós elemekből építkező, a mai kor zaklatottságát a Jézus alakba transzponáló drámai megjelenítéssel több művén is eredményesen kísérletezik. Innen halad az egyre stilizáltabb ábrázolás felé, míg végül az alak plasztikája szinte belesimul a kereszt síkjába. Mint később láthatjuk, ezek a kísérletek

csak (bár egyenrangú) előtanulmánynak számítanak. A téma teljes kibontása a gyulai kálvária stációin történik meg, ám ezeken a táblákon már érzékelhetően felhasználja a korpusz-sorozat tanulságait.

A művészettörténet Jézus szenvedéstörténetének sok ábrázolását ismeri, szinte kivétel nélkül olyanokat, ahol a történet előadását a mellékalakok sokasága segíti, így elbeszélő jelleget adva a megjelenítésnek. A gyulai stációkon Kiss György más utat választ, ő csak a főalak, Jézus ábrázolásával mutatja be domborművein a Golgotáig vezető utat. Esztétikailag ennek a megoldásnak az a nehézsége, hogy a főalaknak kell hordoznia azt a jelentéstöbbletet is, amelyet egy hagyományos ábrázolásban a mellékalakok viselnének. Ez olyan drámai megformálást követel, melynek plasztikai megoldása ritkán vállalt művészi feladat.

A stációk tizennégy bronz tábláján a dráma a kereszt plasztikailag nyugodt felületének és Jézus dúsan mintázott alakjának ellenpontjai-

ból épül, Pilátus ítéletétől egészen a sírbatételig. Az alig mozgatott háttér mindig a főalakra vezetni figyelmünket, s a cizellált és a megmunkálatlanul hagyott felületek mesterei komponálása – teret adva a fénynek, mint látványalakító tényezőnek – fokozza e drámaiságot. Jézus belső útját, lelkiállapotát az egyes stációk során hol a ruhák redőzése, hol az emberi test esett állapotában is méltóságot, mert bizonyosságot sugárzó formálása árnyalja. A részletek finom kidolgozása, ugyanakkor a teljes forma nagyvonalú kezelése emlékezetes alkotásokat teremt. Tekintsük akár Jézus találkozásait anyjával, a Veronika-jelenetet vagy amint Jézust megfosztják ruháitól; vagy nézzük végig a három elesés egyre drámaibbá váló történetét. Kiss

Töredékek VIII. (Kat. 74.)

György elkerüli a külsődleges eszközök mégoly csábító használatát, művei mégis a krisztusi szenvedést és méltóságot közvetítik. Formálási módjában a profán kifejezés elemeit is beépíti, ezért is láthatja a hagyományos megjelenítéshez szokott szemlélő olykor szokatlannak, ám valahol mégis mélyen ismerősnek egy-egy stáció ilyen felfogását. Itt egy huszadik századi, szuverén, alkotó ember szembesül a Jézus-problémával, mind tényszerűségében, mind virtuálisan átélve azt a teljességet, amit Jézus példája jelent.

Csak sajnálhatjuk, hogy a stációk régen várt felállításának körülményei s megvalósulása nem sikerült méltóan sem az eredeti barokk kálváriához, sem az előzetes tervekhez, sem a műegyüttes művészi minőségéhez képest. Még a szorító idő ellenére is, egy kicsit több figyelemmel, az egyházi, a művészi és a műemléki szempontok körültekintőbb egyeztetésével szebbé vált volna a kálvária és a hozzá vezető stációk felszentelésének ünnepe.

Békéscsabán az erzsébethelyi/jaminai új templom ad ismét lehetőséget Kiss Györgynek, hogy életműve szakrális vonulatát tovább építse. Az ide készült munkák közül jelentőségével különösen a keresztelő-medence és a Mária-szobor mutat túl az eredeti megbízáson.

Ha Jézus esetében a zaklatott drámaiság, Mária komponálásában a letisztult, gótikus formák a hatás eszközei. De nemcsak a teljes forma gótikus, a művész ezt a formajegyet rímelteti tovább a köpeny záródásában, az imára összehajló kezekben, s a ruhák redőzetében is, anélkül, hogy a kúppalást felszínét lényegesen megbontaná. Ettől olyan zárt és öntörvényű, ettől olyan végleges Mária alakja.

Kiss György a reneszánsz életörömeivel és teljesség-igényével teremtő művész, aki a magyar szobrászat realista hagyományain konokul építi sajátos, sokvonatkozású és még be nem látható jelentőségű életművét.

Struggle and Reconciliation (About the Art of György Kiss)

Since Man has known himself as Man, struggle has defined his life. We could say that by the experiences acquired in course of this struggle, and with help of the requisites formed to this effect, he was able to create his own image. In this idea, recognition, the deeper „knowledge” of the other half, of the „other force”, is included. This, struggle can be interpreted as the basic category of human life, something that works continuously and on each level. After all, the dualities of man and elements, nature and society, individual and community, are always represented in these two forces, and these relations are definitely interwoven in our actual lives. Reconciliation – beyond its commonplace meaning – is the acceptance of the presence and nature of this other half, this other force, this not being separable from struggle itself. Lastly, reconciliation means the understanding on a higher level, of the relation revealed in the struggle of the two forces.

We could be asked why entangle ourselves into the above reasoning in connection with the presentation of an art exhibition, the oeuvre of an artist we are closely related to. Because we think that the problems comprised in these two concepts, greatly influence art and consequently the artist as well. And now, getting to our point, we can safely consider each work as a link accomplished out of a chain (as life-work) of struggle and reconciliation. Later, we shall also understand more and more clearly why the above two ideas have an outstanding role in the art of György Kiss.

We can but deplore that the circumstances of the long expected setting up of the Stations, and their realization have come up neither to the worth

of the original baroque calvary, nor to that of the original plans or the artistic quality of the ensemble. Even in spite of the pressing for time, the consecration feast could have been much more beautiful with a little more attention and more circumspect conformity of clerical, artistic and art memorial views.

„Your artistic career has been accompanied with professional and national awards as well. The first may be characterized by the Béni Ferenczy Grand Prize, the other by the Munkácsy-Prize. Your works are to be found among the most precious pieces of several collections abroad, from the London British Museum to the Dante Museum in Ravenna, and in public collections at home, from Sopron to Gyula. This year, your native land has honoured you by presenting the freedom of the city of Gyula. This is an award given to very few, and different from the former ones. How did you take the news, what feelings do you have now, exhibiting as honoured citizen of your home town?”

„Acknowledgments always reach you unexpectedly; after all, you do not work with that aim. If there exists a surprise, this title of an honoured citizen is one for me, indeed. For what does Gyula, the home town left thirtysix years ago, the scene of my childhood, really mean to me? First of all, the houses, places, people, not to be found any more.

The „Göndöcs”-Garden with its winding, mysterious paths, its oak-trees centuries old, with the house of our eternal „enemy” uncle Faragó, with the sound of the balls popping on the tennis court, the wooden theatre with its secrets, the shrill whistle of the little train, the puffing and oily smell of its locomotive, Sunday icecreams, skating until late in the night, illicit angling under the wooden bridge.

Instead of the newly built cube houses, I see the old single-story homes, I hear the voices of the people who used to live in them, I can sense, emanating from the kitchens, the smell of Sunday meals; I wake up to the nightly „dialogues” of familiar dogs. I feel uncle Tóni Tükrössy’s baton moving us to correct intonation, I can still see uncle Dezső József’s rigorous yet anxious figure. I am looking for the mystery of the stone behind the big church, the scene of our button games. This has all vanished. Although my Gyula was taken away by time, in spite of that, after thirty six years, I have but one thing in mind when I get on the „Körös” Express the train for Gyula leaving the Eastern Railway Station in Budapest: I’m going home.”

Krasznahorkai Géza

MŰTERMI GONDOLATOK

(Kiss György és Krasznahorkai Géza beszélgetése)

Kezdjük a gyökereknél!

A nagypámék 1919-ben jöttek át Erdélyből, Gyulán telepedtek meg, Ő itt talált bírói állást. Édesapám már gyulainak számított, itt is érettségizett. Ezek a tények természetesen Gyulához kötnek, bár én Pesten születtem. Édesapám katonatiszt volt, így a honvédkórházba ment szülni Anyám, ám kétéves koromtól ismét Gyulán lakott a család. Mindig vallottam, hogy nem az számít, az ember hol látja meg a napvilágot, hanem, hogy a gyerekkorát hol tölti.

Minden embernél, művésznél különösen meghatározó a gyerekkor. Nálad mikor volt az a pont, vagy milyen pontok voltak, amelyek elindítottak a művészet felé. Mert tudom, sokáig párhuzamosan hegedültél és rajzot is tanultál.

Minden kisgyerek, ha gyerekkorában letették, akkor viselkedett jól, amikor ceruza volt a kezében. Én például kint a Körös-parton fogtam egy tégladarabot és rajzoltam. Leginkább vonatot. A mai napig is, ha végigmegegyek azon a járdán, most már negyven valahány év elteltével, még mindig előttem vannak azok a kisvonatok: vég nélküli kocsisor, egy mozdony; a fahídtól egészen a kőhídig tartott a szerelvény. Olyankor éreztem jól magam, és akkor úgynevezett jó kislíát voltam. Ezt észrevették a szüleim, és elvittek József Dezső bácsihoz. (Ami természetesen már egy kicsit később volt.) Dezső bácsi – aki a nagypapának jó barátja volt – elvállalta az én tanításomat. Először privát módon, majd az általa vezetett képzőművész körben, ahonnan köztudott, hogy Kohán György, Koszta Rozália indult és jó néhányan mások is. Nekem tulajdonképpen Dezső bácsi volt az első mes-

terem. Igaz, párhuzamosan elkezdtem hegedülni is *Türkössy Tóni* bácsi keze alatt, aki a zeneiskola igazgatója volt. Életre szóló emlék mind a két ember számomra. Szerettem zenélni is, talán abban a szorgalmam egy kicsit kevesebb volt, de Tóni bácsi nagyon akarta, hogy a zenei pályát válasszam. Végül is a képzőművészet győzött. Úgy éreztem, hogy túl agresszív alkatú vagyok, és nincs meg bennem az az alázat, ami egy előadóművészből feltétlenül meg kell legyen. Azt gondoltam, hogy inkább egy rosszat hozok létre, ami a magamé, mint egy remekművet, ami a másé.

Ezt mikor ítélte meg így?

Tizenhat, tizennyolc éves korom között. Addig párhuzamosan ment a zenélés és a rajzolás. A szüleim azt mondták, bárhogy döntök, ők mindenben támogatnak, amiben csak tudnak.

Akkor végeredményben az alföldi festészetben nőttél fel.

Nyugodtan mondhatom, hogy tizennyolc éves koromig nekem két-három festő volt az életemben. Nem, négy: *Kosztai Rozó* egészen testközelből, *Munkácsy*, *Tornyai* és *Kohán*. Azt hiszem, ha a Dunántúlon élek, akkor is ők számomra a festők, mert a későbbiek folyamán beigazolódott, hogy közel állnak hozzám. Egyszerűen a temperamentumukkal, a világfelfogásukkal, a táj-szeretetükkel. Nekem sokat jelentett az Alföld, a felkelő nap, a vásárhelyi művésztelepek. Azt hiszem, ezek az élmények végigkísérik az ember életét.

Ugorjunk egy nagyot előre. A mai munkáidon, pontosabban a festészeti munkáidban mi érhető ebből tetten? Mert ránézésre egészen mások.

Hát, tulajdonképpen semmi. Semmi nem érhető tetten. Egyszerűen nem is tudom megmagyarázni. Én az Alföldet elég korán megismertem. Édesapám gazdaságban dolgozott, mert ő végzettségénél fogva gazdász volt, csak hát az 1926–29-es válságos években nem kapott állást, és a katonatiszti pálya volt az egyetlen, amivel özvegy édesanyját és testvéreit támogatni tudta. De ő agronómusként dolgozott a háború után, és engem elég sokat kivitt magához a Rózsási Állami Gazdaságba, ahol lovat hajtottunk, kordén bejártuk a határt, és én nagyon jól éreztem magam ebben a világban. Majd felnőttem, amikor a vásárhelyi művésztelepek – *Szabó Iván* vezetésével – rendszeres résztvevője voltam mint főiskolás, akkor éreztem rá ennek a világnak a levegőjére, atmoszférájára, feszültségére. Tehát a

napfelkelte, a naplemente, a felhők, a horizont, a beláthatatlan távolságok, a nyugalom, és emellett annak az egész vidéknek a vibrálása, feszültsége az, ami engem megfogott, és tulajdonképpen, nemcsak festőként, hanem emberként is éreztem, hogy a nyugalom micsoda feszültségeket takarhat.

Akkor mégiscsak van valami közös, ami a műveidben tetten érhető mind-ebből. Talán a természet-szemléleted. A művészeted ugyan témájában nem alföldi, de a természet mint érték vagy kikutatható rejtély, a képeiden is, az érmeiden is fő motívumképző.

Kétségtelen, hogy döntő tényező. Enélkül egyetlen munkám se született meg. Egyetlen munkám se. Nagyon szeretek a természetben lenni. Van egy révfülöpi pincém, amit ugyan már nyolc éve nem láttam, de nagyon ritka pillanatok ott adódtak, amikor az ember a természet része tudott lenni, befogadta a természet. Tehát szinte neked repült vagy éppen kikerült a szarvasbogár vagy a vaddisznó. És a Balaton látványa. Ezeket a pillanatok próbálta az ember megtalálni, és ezek a pillanatok rettenetesen inspiráltak aztán.

Nos, csak azért ugrottunk előre, hogy összekössük az Alföld-élményt a képeiden megjelenő tematikával. A főiskolára elsöre nem vettek föl, így kőfaragó lettél. Úgy gondolom későbbi munkásságodból, hogy ez meghatározó találkozás volt az anyaggal.

Egy kicsit rosszul indult a pályám. Nem küldték el a felvételi papíromat, nem javasolt a gimnázium sem főiskolai felvételre, de ennek ellenére három nap késéssel megérkeztem a főiskolára, benmaradtam a szűrőkön. Végül nem ezért nem vettek fel, egyszerűen életemben ott találkoztam először a meztelenséggel, tehát nem álltam azon a szinten, hogy én egy aktot megrajzoljak. Akkor elhatároztam, a többiek munkáját megnézve, hogy nekem utol kell érnem őket. Ez az eset kedvét szeghette volna az embernek, ha nincsen kellő elhatározottsága és macacssága, de az akkor kialakult macacsságom, csökönyösségem végigkísér, és tulajdonképpen mindenben átsegít.

A felvételi után tudtam, hogy Pestre kell kerülnöm, itt van arra lehetőség, hogy továbbfejlődjek. Tudtam, hogy életem végéig nem fogok követ faragni, de ezt megpróbáltam tisztességgel elvégezni, ami arra is jó volt, hogy megtanultam a két kezemet használni. Szerszámokkal tudtam bánni, és találkoztam egy olyan anyaggal, ami kemény, ami

emberpróbáló, és egyszerűen meg kellett tanulnom egy szakmát. Végül szakmunkászvizsgát tettem, és még utána is dolgoztam kőfaragóként.

A főiskolán kik voltak a mestereid, illetve kik voltak a meghatározóak számodra, mert nem biztos, hogy a kettő feltétlenül egybeesik.

Kádár György festőosztályán végeztem, hét évet jártam, a mesteriskolát is nála végeztem, tehát ő volt a mesterem. Nem volt túlzottan nagy kontaktus köztünk, hanem amiért nagyon tiszteltem: ő felismerte azt, hogy én másképp látom a világot, más szemüvegen keresztül nézem, és elfogadta ezt, ebben mindig támogatott. Bizalmat adott nekem, és tulajdonképpen mindent, amit festettem, elfogadott. Nem akart az ő arcára álfórmálni. A minőséget kérte számon.

Magad alakítottad magad?

Igen, és azt hiszem – amit nagyon nem szoktak kimondani –, egymást alakítottuk az évfolyamtársaimmal, műterem-társaimmal. Mindig jót akartunk csinálni, volt egy nagyon egészséges versenyszellem, nem olyan vérrre menő, mint ami ma a főiskolán van kialakulóban. Mi tudtunk egymás munkáinak örülni, délutánonként egymás műtermébe mentünk, lett legyen az Szőnyi osztály, Ék Sándor osztály, vagy Kádár osztály. Mai napig emlékszem a művekre, a Kovács Péterére, a Bodóczy Pistára, meg a Szemethy Imrére, a Kovács Tamáséra, a Farkas Ádáméra, a Tölg-Molnáréra. Egyszerűen tudtunk örülni, és becsültük egymást. Alakítottuk a másikat. Nem egymást másoltuk, alakítottuk. Észrevétlenül.

Most így végignézve az akkori munkákat, az látható, hogy a főiskola utánra kialakult egyéni festésmódod, mely az expresszív, vastagon festett, sötét vagy vörösebb tónusú képeket eredményezte. Honnan állt ez össze ilyené?

Nézd, én alkatilag expresszív vagyok, és egy idő után az ember érezte, hogy valahol a tapinthatóság is, az ujjak is részt kell vegyenek ebben a folyamatban. Nem volt elég a kép két dimenziója, egyszerűen olyan vastagon vakoltam már a képeket, hogy az egy kis dombormű lett.

Főiskola után egzisztenciálisan meglehetősen gyengén kezdted az életet és ennek egyik karakteres állomása volt a Máglya köz. Milyen festészeti gondolatok foglalkoztattak akkor?

Eleve a tíz négyzetméter és az, hogy szinte ablak nincs, és nappali fény sincs, meghatározza az ember közérzetét s a hozzáállását a dolgokhoz.

Sötétebbek lesznek a képek tőle?

Igen, sötétebbek, szorongóbbak, pedig nem vagyok szorongó típus. Ez csak egy része volt az ott készült képeimnek. Akkor hallatlan sokszínűen éltem, talán a képek is bizonyítják. Persze hat év elteltével azért már légszomjam volt. Akkor már nagyon nyomasztott képletesen is, meg gyakorlatilag is a szűk tér. De én mindig azt mondtam, hogy ha egy asztalsarkom van, akkor is lehet dolgozni, ha van mit mondjon az ember a világról, teljesen mindegy, hogy rajzolok, rézkarcot készítek, festek vagy mintázok.

Életművedben meghatározónak érzem a fertőrákosi kőfejtővel való találkozást. Ez az élmény mintha egész korábbi törekvésedet rendszerbe fogta volna.

Igen. A kővel való kényszerű, korai ismeretség egy kicsit előrevetítette azt, hogy kerestem ennek az anyagnak a természetben előfordulását. Olyan szerencsém volt, hogy 1969–70-ben Villányban a kőfaragószobrász telepen részt vehettem, majd 72-ben Fertőrákoson találkoztam szembe ezekkel a dolgokkal. A természetben a kő az fantasztikus élmény! Monumentális, rávilágít az ember törpeségére, s van egy látható, de nem érthető rendje, ami az emberek életében soha nem volt meg, az enyémben különösen nem, mert én elég szertelen ember voltam. És ott láttam egy olyan rendet, amit megpróbáltam előbb magamban kialakítani, majd a festészetemben is. Jóval később nagy élmény volt a repülés, amikor felülről ez a rendezetlen világ nagyon rendezetnek tűnt, s az ember csodálkozott, amikor leszállt.

Mert a rend a világban igenis létezik. Csak elég magasra kell szállni hozzá. Van, amikor soha nem tud olyan magasra szállni az ember, hogy ezt a rendet felfedezze, az eszeddel tudod, mégse tudsz fölszállni, mert érthetetlen dolgok történnek.

A fertőrákosi élmény kapcsán jött az az egész tematika, amelyik nagyon erősen uralta a munkásságodat, én legalábbis úgy látom, hogy uralta, és motívumaiban azóta is fel-feltűnik.

A fél életművem, akár a grafikákra gondolunk, akár a festészeti tevékenységemre vagy a plasztikáimra, érmekre, tulajdonképpen a fertőrákosi élménynek köszönhető. Az örök törekedés a rendre, az örök küzdelem önmagaddal, a rendetlen és rendre vágyó önmagaddal. Fertőrákos ebben rettenetesen segített, megmutatni és legyőzni a rendetlen embert magamban.

A természetalakító erők, vagy erők által kialakított rend egy kicsit etalonja az emberi rendnek is?

Annak kellene legyen.

Jellemzője munkáidnak, hogy ha el is vonatkoztatsz akár a képeiden, akár a plasztikákon vagy érmeiken, akkor a látvány az mindig visszavezethető valamilyen konkrét élményre, formára, megjelenésre.

Nekem mindig kellett egy konkrét élmény. A mai napig is kell. Enélkül nincs hitele a munkáknak. Én tulajdonképpen profinak valom magam. Hiszek a napi rendszeres tevékenységben, nem hiszem azt, hogy csak az ihlet fogja megszülni a művet, én a rendszeres munkában hiszek. És mennél többet dolgozik az ember, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a munkák között egy-egy mű is megszületik.

Fertőrákos váltást jelentett munkásságodban, de volt később is egy váltás, amit kívülről nagyjából a 80-as évek elejére tehetünk, 82–83-ra. Korábban is csináltál érmeket, plasztikákat párhuzamosan a festészettel, de akkorra tehető, hogy teljesen elhagytad a festészetet.

Igen. Ennek az az oka, hogy azokat a gondolataimat, melyeket én képekben képzeltem el, megfestettem, és kiderült, hogy meg sem közelítik, vagy csak nagyon érintőlegesen fejezik ki azt, amit én szeretnék. Már ekkor olyan vastagon festettem, hogy éreztem, valami hiányzik. Akkor vettem kezembe a plasztelint. Ez még a Máglya közben történt, *Blaskó Jancsi* is ott lakott azokban a műtermekben, neki mondtam: adjál nekem valami gyurmát. Másnap megcsináltam az első plakettjeimet: *Bezárva, Kint és bent, Festőasztal*. Megmutattam neki, megnézte és azt mondta: nagy hiba volt neked ezt a kezvedbe adni. Tulajdonképpen ezek a plakettek ma is a legszeretettebb munkáim közé tartoznak. Én nem tanultam érmészetet, azt se tudtam, hogy Magyarországon éremművészet létezik. Ez biztosan meglepően hangzik, de mint kiderült, ebben az anyagban sokkal magától értetődőbben jött létre az, amit én mondani akartam. Ráadásul tapintható volt, másféle örömet szerzett nekem, mint a festészet. A Derkovits-ösztöndíjat a festészetemre kaptam, de 73-ban a beszámolón már képeimre, érmeimre és grafikáimra kaptam kiemelt ösztöndíjat, és ettől az időtől kezdve lassan, észrevétlenül tevődött át a hangsúly. Egyre kevesebb sikerem volt a festészetben – nem a világ előtt – önmagam számára, mert festőként egyébként elismertek. Nem volt nekem festőként egzisztenciális gondom, így ilyen okom se a váltásra.

Nem maradt benned olyan mondanivaló, ami vászonra kíváncszna?

Nem. Mert abban a pillanatban, ha nekem ilyen mondanivalóm lenne, elővinném a stafelájt, meg a vásznat, és elkezdenék megint festeni. Volt még egy harmadik műfaj, a grafika, amit párhuzamosan csináltam az érmésszel, mert az fekete-fehér. Éreztem, hogy a szín sok. Egy kicsit elvisz, túl nagy az az eszköztár az én tömörített gondolataimhoz.

Az idővel egyébként is fokozatosan szorítottad vissza a színeket.

Igy van. Igyekeztem redukálni, mert észrevétlenül elkezdtek irányítani. Az éremben tulajdonképpen egy tenyéryi felületen látom a világot. És nyugodtan mondom, hogy ezen a felületen belül biztonsággal mozgok. Az éremművészet mindenre alkalmas, a legtektonikusabb, a legmonumentálisabb dolgok, a természeti erők megjelenítésére is.

Külföldi utazásaid mennyire inspiráltak, illetve mennyire befolyásoltak, akár tematikában, akár műfajban?

Későn jutottam külföldre, nyugatra először 75-ben, utána viszont sokszor. Mindig szerencsém volt, hogy éppen akkor találtam magam szembe egy adott országgal, egy adott tájjal, amikor arra nekem ki-mondatlanul vagy tudat alatt szükségem volt. Megtaláltak ezek az utazások.

Ezek az utazások pont a fertőrákosi élményt erősítették benned, vagy akarattalanul is az adott lájból azokra az elemekre koncentrállál, akár Grúziát, akár Svájcot, akár Görögországot említem.

Igen, ebben megint szerencsés voltam. Ma is azt mondom, hogy én már láttam a világból azt, amire nekem szükségem van. 1975-ben Dániával kezdődött, 77-ben Franciaországban szembesültem az ottani gótikával, a másik örök szerelemmel, az építészettel; 1979-ben Svájc és Grúzia, majd később Görögország és Egyiptom következett, de voltam Koreában, Törökországban, Németországban, Angliában is. Ezek az utak most is rengeteget számítanak nekem a munkák szempontjából is. Tulajdonképpen most már nem nagyon vágyom az utazásra, ezekből az élményekből életem végéig tudok táplálkozni.

Fertőrákos óta folyamatosan az egyszerűsítésre, a végső megfogalmazásokra törekszel. Kezdődött ez a színek redukálásával, majd folytatódott a motívumok szűkítésével. Hogyan működik ez belülről?

Az ember nagyon hosszú folyamat végén jut el, ha eljut, egy valóban tömör megfogalmazáshoz. Mint az én fehér képem, a 75-ben készült *Kelekezés* vagy a 86-os *Építészet* sorozat, a *Gótika* vagy a *Kötések* utolsó egy-két darabja, de a *Fertőrákosi sziklák* néhány darabja is ilyen. Ha ide eljut, akkor úgy érzi, hogy nincs tovább, hogy innen megint bonyolítani kell egy más szinten.

Tehát egy spirális fejlődésre gondolsz?

Így van. A festészetben, az egész műfajban – úgy éreztem –, hogy eljutottam egy ilyen pontig, és az a kis kép, a *Kelekezés* a fő bűnös abban, hogy már nem festek. Valószínű, hogy ennél tömörebben nem tudok a festészet nyelvén beszélni. Még utána hét vagy nyolc évig festettem, de annak sokáig nem volt értelme, hogy hit nélkül, meggyőződés nélkül vagy rutinból folytassam. Egyszerűen úgy ítélt meg, hogy ez többet nem ismételtető. Az éremben ez nincs, ott sok a téma, ott eljuthatok egy-egy ilyen pontra, mint a festészetben a *Kelekezés* volt, de akkor egy másik témában még mindig tovább tudom csinálni.

Már beszéltünk grafikákról, festményekről, érmekről, de te a nyolcvanas évektől kezdődően a köztéri szobrászatban is letetted a névjegyed. Először a Bocskai szoborral Körösnagyharsányban, aztán a Szabó Pállal Biharugrán, majd Nyírbátorban a Bethlen szoborral, s legutóbb Gyulán is a Kossuth büszttel.

Azelőtt is, hogy megkaptam az első megbízásomat, csináltam már szobrokat, de más egy kis portrét csinálni, és más köztérre portrét készíteni. Az utóbbi jóval nagyobb felelősség. Ha most ötven éves koromban kínálnának meg először ilyen feladattal, lehet, hogy el sem vállalnám. Egy biztos, hogy az adott esetben én mindent megtettem, hogy a maximumot nyújtsam. Azt hiszem, ennek látszik is az eredménye a köztéri munkáim többségénél. Persze, mindig nagyon nehéz az alkotó dolga, ha közismert személyiségről kell köztéri munkát készítenie, aki-ről mindenkinek kialakult képe van.

Érdekes lenne egyszer, ha a figurális munkák után nem figurális megbízást kapnál.

Most bizonyára nagy butaságot mondok, de nem vágyom rá. Az ilyen megbízás az embernek elvisz egy évet, fél évet, hónapjait, és mindig ott a kétség: mi a garancia, hogy tudom hozni a maximumot? Ez alatt én éremben megcsinálok nyolc gondolatot!

Az utóbbi években nyilván a korból is, meg az egzisztenciális szükségből is ered, hogy megszaporoztak az alkalmi érmeid. Ez nem érték-meghatározó természetesen, de tény, hogy egy alkalmi munkánál sokkal több kötöttség között kell dolgozni. A motívumaid meg a fő témáid nagyon adekvátan átemelődnek ezekbe a munkákba. De ha kötetlenül csinálnál most érmet vagy plasztikát, az mi lenne?

Én igen szeretek megbízást teljesíteni, ez a kötöttség engem sajátos módon mindig felszabadít. Először is az ember agya nem csaponghat. Amikor a megbízás kötöttségei között már rátaláltam arra a fonálra, amelyen elindulhatok, akkor már nem lehet szertenézni, és ez megkönnyíti a dolgomat. Nem nehezíti, megkönnyíti. Persze csak olyan munkát vállalok el, aminek a kötöttségeit el tudom fogadni. Ezeknek a munkáknak a kilencvenöt százalékát a mai napig is kiállítom, tehát vállalom.

Művészeti életutadat szakmai és állami elismerés egyaránt kísérte. Egyiket a Ferenczy Béni-nagydíj, másikat a Munkácsy-díj jellemzi talán legjobban. Alkotásaidat a londoni British Múzeumtól a ravennai Dante Múzeumig több külföldi, és Soprontól Gyuláig sok hazai közgyűjtemény őrzi becses darabjai között. Ebben az évben a szűkebb pátria megtisztelt azzal, hogy Gyula város díszpolgárává választott. Keveseknek adódó és az előzőektől eltérő kitüntetés ez. Miként fogadtad a hírt, milyen érzés most díszpolgárként kiállítani?

Az elismerések mindig váratlanul jönnek, hiszen munkáját az ember nem azért teszi. Ha van meglepetés, ez a díszpolgári cím igazán az nekem. Mert mit is jelent nekem Gyula, a harminc éve elhagyott város, a szűkebb pátria, gyermekkorom helyszíne? Mindenekelőtt a már meg nem található házakat, tereket és embereket. A Göndöcs-kertet, kanyargós, titokzatos ösvényeivel, évszázados tölgyfáival, örök „ellenségünk”, Faragó bácsi házával, a tenispályán pattogó labda hangjával, a faszínházat, titkaival, a kisvonal éles füttyét, a mozdony pöfögését és olajzagát, a vasárnapi fagyaltozásokat, a késő estébe hajló korcsolyázásokat, a fahíd alatti ültött pecázásokat. A kinőtt kockaházak helyén a régi földszintes otthonokat látom, a bennük élt emberek hangját hallok, érzem a konyhákból kiáradó vasárnapi ebédek illatát, felébredek az ismerős kutyák éjszakai „párbeszédére”. Érzem Türkössy Tóni bácsi helyes intonálásra serkentő pálcáját, előttem van József Dezső bácsi szí-

gorú, mégis féltő alakja. Keresem a nagytemplom mögötti kő rejtélyét, a pitykecsaták helyét. Ez már mind nincs! Bár az én Gyulámat elvette az idő, ennek ellenére, harminc év eltelte után is, amikor felszállok a Keleti pályaudvarról induló Körös expresszre, mindig csak egy szó jut eszembe: hazamegyek.

Havassy Péter–Kiss György

KATALÓGUS

NYÍRBÁTOR VIII.

NYÍRBÁTOR VIII.

NYÍRBÁTOR V.

NYÍRBÁTOR VI.
Kat. 107.

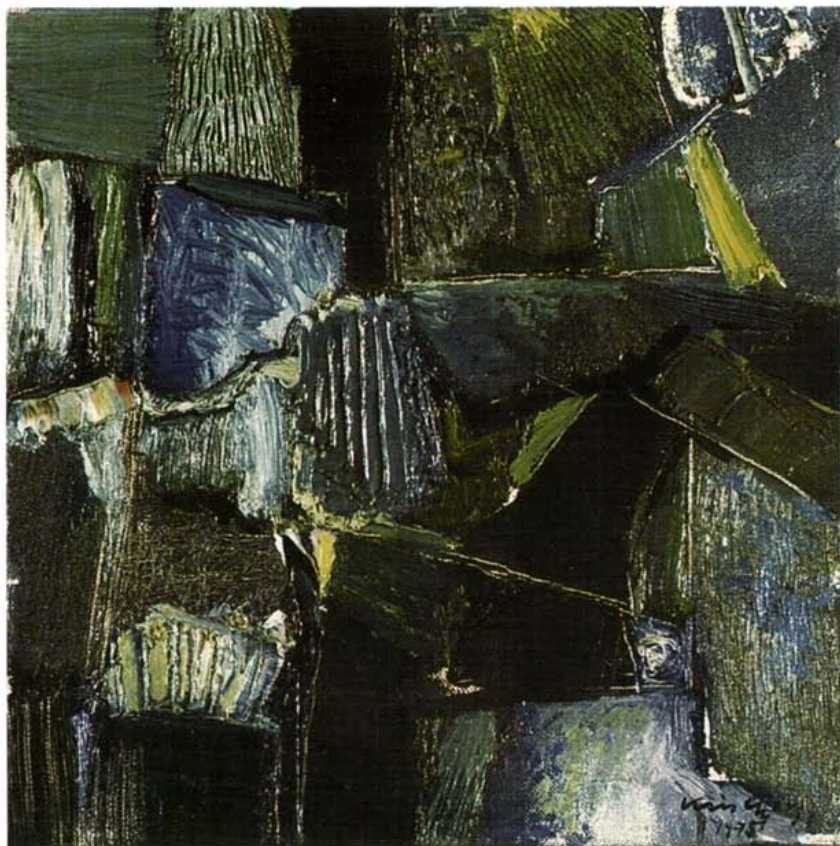
NYÍRBÁTOR IV.

NYÍRBÁTOR VII.

A FAL KÉT OLDALA
Kat. 5.

TÁJ
Kat. 21.

IZZÁS I.
Kat. 29.

IZZÁS II.
Kat. 30.

ANYA
Kat. 14.

RÉVFÜLÖP III. (FEHÉR PINCE)
Kat. 31.

BEJÁRAT
Kat. 26.

NAGY KORPUSZ
Kat. 163.

STÁCIÓ IX.
Kat. 167.

STÁCIÓ XI.
Kat. 168.

HÁBORÚ
Kat. 174.

LEROMBOLT KATEDRÁLIS
Kat. 164.

KARMELITA MADONNA
Kat. 175.

LISZT FERENC IV.
Kat. 25.

HOLLÓSY SIMON (ELŐLAP)
Kat. 109.

LOURDESI MADONNA

Kat. 179.

GRAFIKÁK

1. Vágta IV.

1972

Litográfia

59 x 79,5 cm

2. Padlástérben

1972

Litográfia

72 x 55 cm

MMM. Ltsz.: 74.127.1.

3. Vágta II.

Litográfia

1972

58,5 x 79,5 cm

4. Vágta V/3.

1972

Litográfia

58 x 79 cm

5. Bezárva

1972

Litográfia

54 x 55 cm

6. 1973 Január I.

1973

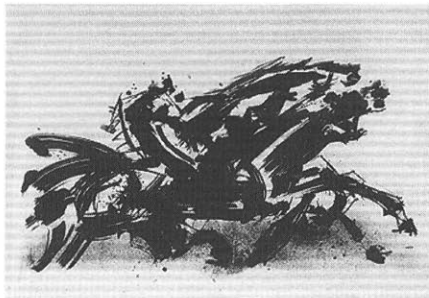
Litográfia

Átm.: 43,5 cm

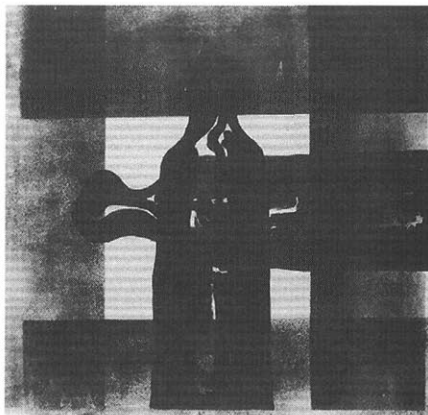
7. 1973 Január II.

1973

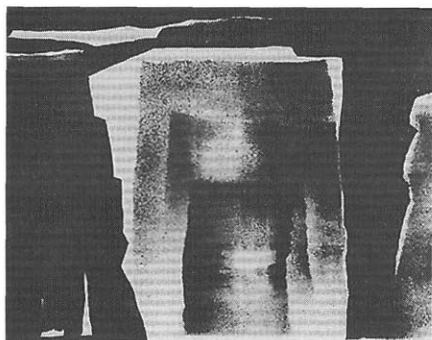
Litográfia

Kat. 1.

Kat. 5.

Kat. 9.

Kat. 12.

Átm.: 43,5 cm

8. 1973 Január III.

1973

Litográfia

Átm.: 43,5 cm

9. Kőfejtő I.

1973

Litográfia

45 x 58 cm

10. Kőfejtő III.

1973

Litográfia

50,5 x 40,5 cm

11. Kőfejtő V.

1974

Litográfia

58 x 43 cm

12. Romos pince

1975

Litográfia

42,5 x 50 cm

13. Nap

1975

Litográfia

42 x 52 cm

FESTMÉNYEK

14. Anya

1968

Gobelin
240 x 132 cm
Budai Gyermekkorház
Neurózis Osztály–Buda-
pest

15. Padlástér nyitott ablakkal

1973

Olaj, vászon

50 x 40 cm

MMM. Ltsz.: 76.9.1.

16. Kompozíció I.

1973

Olaj, vászon

40 x 30 cm

17. Kompozíció II.

1973

Olaj, vászon

30 x 40 cm

18. Kompozíció V.

1973

Olaj, vászon

30 x 40 cm

19. Szakadék

1974

Olaj, vászon

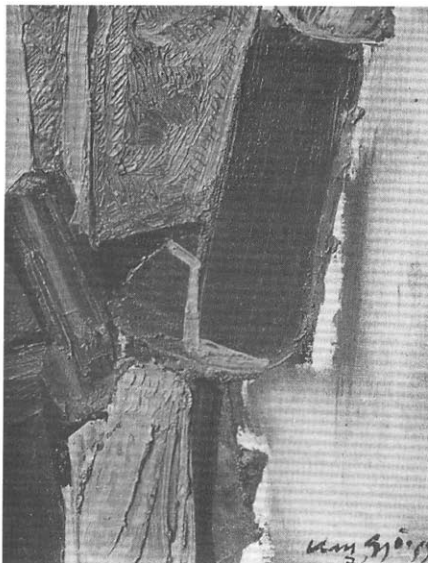
55 x 80 cm

20. Belváros (Esti fények)

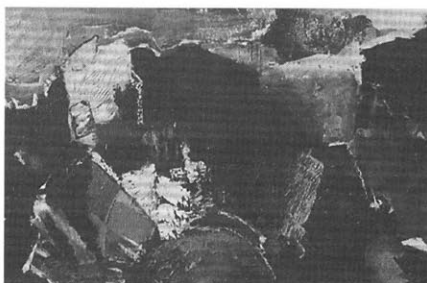
1974

Olaj, farost

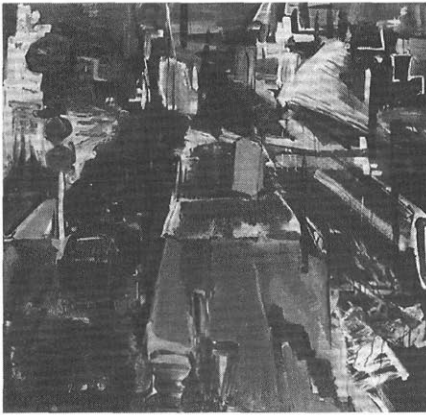
122 x 125 cm

Kat. 16.

Kat. 19.

Kat. 20.

21. Táj

1975

Olaj, vászon

30 x 30 cm

22. Kettősség

1975

Olaj, vászon

30 x 40 cm

23. Kék sziklák

1975

Olaj, vászon

60 x 80 cm

24. A fal két oldala

1975

Olaj, vászon

30 x 30 cm

ELTE Jogtudományi Kara-
Budapest

25. Magyar ikon

1975

Olaj, vászon

30 x 30 cm

Sulyok Gabriella tulaj-
dona- Budapest

26. Bejárat

1975

Olaj, vászon

30 x 35 cm

MMM. Ltsz.: 79.9.1.

27. Groteszk

1975

Olaj, vászon

40 x 50 cm

MMM. Ltsz.: 79.78.1.

28. Keletkezés

1975

Olaj, vászon

30 x 40 cm

29. Izzás I.

1975

Olaj, vászon

40 x 50 cm

MKM. Ltsz.: 13113-91311.

30. Izzás II.

1975

Olaj, vászon

40 x 50 cm

Gyula Város Önkormányzata

Ltsz.: 2220.

31. Révfülöp III. (Fehér pince)

1976

Olaj, vászon

30 x 40 cm

MKM. Ltsz.: 13113-91573.

32. Tűzvirág I.

1976

Olaj, vászon

90 x 90 cm

Kat. 28.

Kat. 32.

Kat. 34.

Kat. 36.

33. Máglya köz 2. IV. emelet

1976

Olaj, vászon

60 x 40 cm

34. Fertőrákos VI.

(Kék Fertőrákos)

1976

Olaj, vászon

40 x 60 cm

35. Egyensúlyvesztés

1978

Olaj, vászon

35 x 40 cm

36. Sárga fények

1978

Olaj, vászon

40 x 60 cm

Krasznahorkai Géza tulaj-
dona–Gyula

37. Fertőrákos II.

1976

Olaj, vászon

40 x 50 cm

Igazságügyi Minisztérium

38. Kőtálca

1979

Olaj, vászon

30 x 30 cm

MMM. Ltsz.:79.73.1.

39. Svájci utazás I.

1979

Olaj, vászon

60 x 80 cm

MMM. Ltsz.: 80.73.1.

40. Kőfejtő II. (Fehér)

1979

Olaj, vászon

50 x 70 cm

41. Felhők és hegyek

1979

Olaj, vászon

50 x 70 cm

MMM. Ltsz.: 80.72.1.

42. Fertőrákos VII. (Kék)

1979

Olaj, vászon

50 x 70 cm

43. Szakadék

1979–1980

Olaj, vászon

80 x 60 cm

MMM. Ltsz.: 81.3.1.

44. Elhagyott város

1980

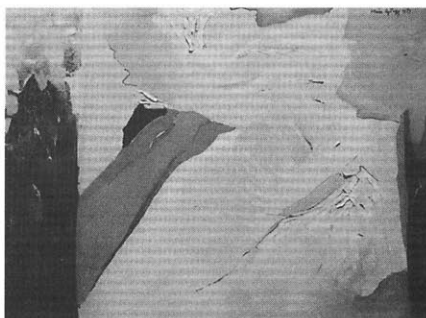
Olaj, vászon

40 x 50 cm

45. Hóország VI.

1980

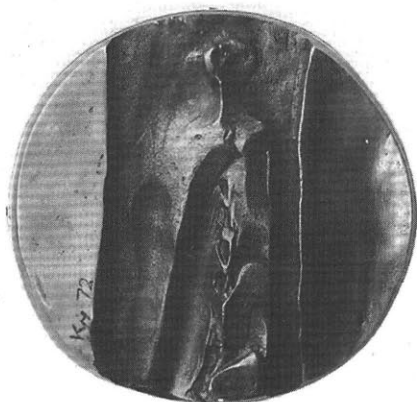
Olaj, vászon

Kat. 39.

Kat. 51.

Kat. 52.

80 x 120 cm

MMM. Ltsz.: 83.145.1.

46. Jeges emlékezet

1980

Olaj, vászon

80 x 120 cm

47. Alagút

Olaj, vászon

100 x 120 cm

Évszám és szignó nélkül

48. Távoli havasok (Hegyoldal)

1980

Olaj, vászon

120 x 150 cm

49. Lángok (Lángolás)

1983

Olaj, vászon

80 x 80 cm

50. Szakadék

1983

Olaj, vászon

80 x 100 cm

MMM. Ltsz.: 83.1.1

ÉRMEK, PLAKETTEK

51. Padlástér

1972

Bronz

Átm.: 10,5 cm

52. Bezárva

1972

Bronz

Átm.: 10,1 cm

Nagy Gyula Galéria-Vár-
palota

53. Festőasztal

1972

Bronz

Átm.: 11,3 cm

MMM. Ltsz.: 83.42.1.

54. Napmenyasszony

1972

Bronz

Átm.: 12,2 cm

MMM. Ltsz.: 83.41.1.

Nagy Gyula Galéria-Vár-
palota

55. Torzó I.

1974

Bronz

Átm.: 7,8 cm

MMM. Ltsz.: 77.19.1.

Nagy Gyula Galéria-Vár-
palota

56. Örvény

1974

Bronz

Átm.: 6,7 cm

57. Fertőrákosi kőfejtő II.

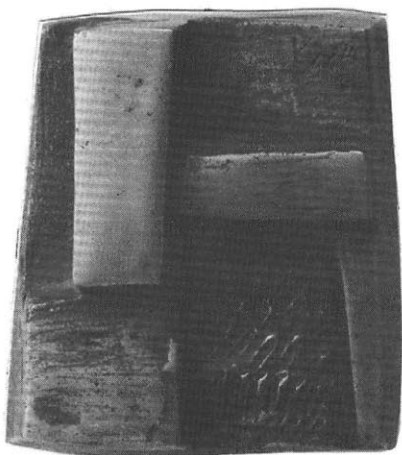
1974

Kat. 54.

Kat. 56.

Kat. 58.

Bronz
8,1 x 8,5 cm

58. Fertőrákosi kőfejtő IV.

1974
Bronz
7 x 6,1 cm
MNG. Ltsz.: 93.57-P

59. Fertőrákosi kőfejtő III.

1974
Bronz
7,5 x 9,4 cm

60. Sziklák III.

1974
Bronz
7,7 x 6,5 cm

61. Sziklák IV.

1974
Bronz
7,8 x 6,4 cm

62. Kohán

1975
Bronz
Átm.: 12,9 cm
Nagy Gyula Galéria-Várpalota
TJM. Ltsz.: 76.32.
Fővárosi Képtár Ltsz.: Fk.
76.7.
EFM. Ltsz.: 80.3.1.

63. Napkorong I.

1976

Bronz

Átm.: 7,6 cm

64. Napkorong II.

1976

Bronz

Átm.: 7,8 cm

LFM. Ltsz.: 81.18.1.

MNG. Ltsz.: 93.58-P

65. Napkorong III.

1976

Bronz

Átm.: 7,7 cm

MNG. Ltsz.: 93.59-P

66. Építészet V.

1976

Bronz

Átm.: 8,7 cm

67. Oszlopfő

1979

Bronz

Átm.: 9,5 cm

MMM. Ltsz.: 81.8.1.

68. Kötések I.

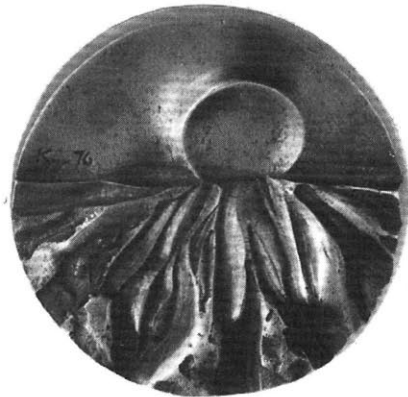
1979

Bronz

Átm.: 8,2 cm

LFM. Ltsz.: 90.7.3.

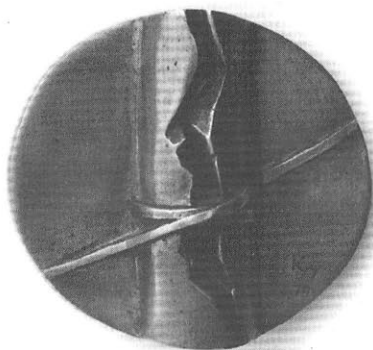
MNG. Ltsz.: 93.60-P

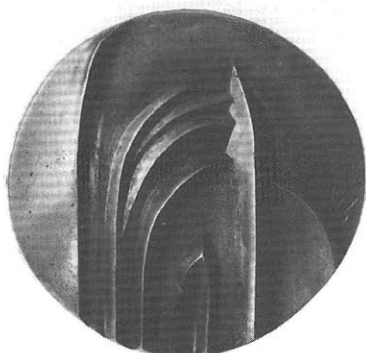
Kat. 65.

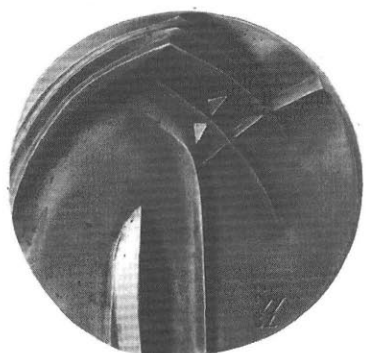
Kat. 66.

Kat. 69.

Kat. 72.

Kat. 73.

69. Kötések IV.

1979

Bronz

Átm.: 8,2 cm

British Museum (London)

LFM. Ltsz.: 90.7.7.

70. Lépcsők II.

1980

Bronz

Átm.: 8,9 cm

71. Bereczky Albert

1982

Bronz

Átm.: 9,5 cm

72. Töredékek VI.

1982

Bronz

Átm.: 9,5 cm

MNG. Ltsz.: 93.62-P

JPM. Ltsz.: 86.185.1.

73. Töredékek VII.

1982

Bronz

Átm.: 8,8 cm

MNG. Ltsz.: 223-P

Albertinum (Drezda)

JPM. Ltsz.: 86.186.1.

74. Töredékek VIII.

1982

Bronz

Átm.: 9,3 cm

MNG. Ltsz.: 224-P
Albertinum (Drezda)
JPM. Ltsz.: 85.187.1.

75. Lépcsők

1983
Bronz
9,8 x 10 cm
LFM. Ltsz.: 85.9.3.
JPM. Ltsz.: 85.151.1.

76. A nagy kapu

1983
Bronz
9,7 x 9,4 cm
British Museum (London)
LFM. Ltsz.: 85.9.1.
MNG. Ltsz.: 93.64-P

77. Szántás

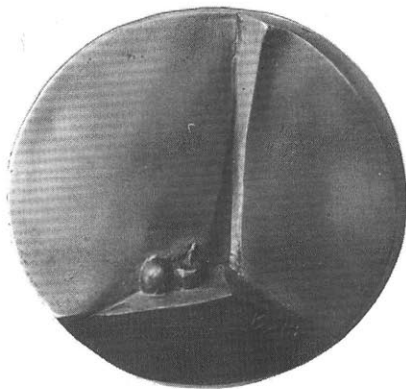
1983
Bronz
Átm.: 8,7 cm

78. Két alma

1983
Bronz
Átm.: 7,7 cm

79. Nagy sziklák I.

1983
Bronz
8,9 x 10,4 cm
VG. Ltsz.: 43/86.

Kat. 78.

Kat. 79.

Kat. 83.

Kat. 84.

80. Csendélet

1984

Bronz

Átm.: 9,4 cm

81. Csontváry III.

1984

Bronz

Átm.: 12 cm

82. Csontváry IV.

1984

Bronz

Átm.: 13,5 cm

83. Csontváry V.

1984

Bronz

Átm.: 14 cm

84. Liszt Ferenc II.

1985

Bronz

Átm.: 10,2 cm

LFM. Ltsz.: 90.7.1.

85. Liszt Ferenc IV.

1985

Bronz

Átm.: 12,5 cm

LFM. Ltsz.: 85.9.2.

86. Szakadékok és gerincek I.

1985

Bronz

Átm.: 10 cm

87. Szakadékok és gerincek II.

1985

Bronz

Átm.: 10 cm

88. Szakadékok és gerincek

III.

1985

Bronz

Átm.: 10 cm

89. Szakadékok és gerincek

IV.

1985

Bronz

Átm.: 10 cm

90. Szakadékok és gerincek V.

1985

Bronz

Átm.: 10 cm

91. Szakadékok és gerincek

VI.

1985

Bronz

Átm.: 10 cm

92. Liszt Ferenc V.

1986

Bronz

14,7 x 12,8 cm

93. Alföld I. (Napkorong I.)

1986

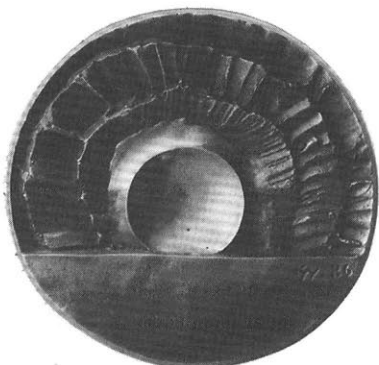
Bronz

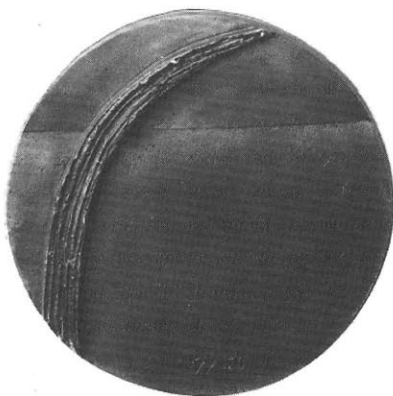
Kat. 86.

Kat. 90.

Kat. 95.

Kat. 96.

Átm.: 10,5 cm
TA. Ltsz.: 75/1991.

94. Alföld II. (Napkorong II.)

1986
Bronz
Átm.: 11 cm
TA. Ltsz.: 76/1991.

95. Alföld III. (Napkorong III.)

1986
Bronz
Átm.: 11,8 cm
TA. Ltsz.: 77/1991.

96. Alföld IV. (Szivárvány)

1986
Bronz
Átm.: 10,8 cm
TA. Ltsz.: 78/1991.

97. Szikla és tenger I.

1986
Bronz
Átm.: 13,5 cm
LFM. Ltsz.: 87.8.1.

98. Szikla és tenger II.

1986
Bronz
Átm.: 14,1 cm
LFM. Ltsz.: 87.8.2.

99. Szikla és tenger III.

1986

Bronz
Átm.: 14 cm
LFM. Ltsz.: 87.8.3.

100. Szikla és tenger IV.

1986
Bronz
Átm.: 13,8 cm
LFM. Ltsz.: 87.8.4.

101. Szikla és tenger V.

1986
Bronz
Átm.: 14 cm
LFM. Ltsz.: 87.8.5.

102. Szikla és tenger VI.

1987
Bronz
Átm.: 14,1 cm
LFM. Ltsz.: 87.8.6.

103. Hommage à Ferenczy Béni

1987
Bronz
Átm.: 13,9 cm
LFM. Ltsz.: 90.7.7.

104. 50 éves a "Magyar Nemzet"

1987
Bronz
12,5 x 8,5 cm

Kat. 103.

Kat. 106.

Kat. 108.

105. Bráda Tibor 100 kg (előlap)

1987

Bronz

Átm.: 8,7 cm

106. Bráda Tibor 100 kg (hátlap)

1987

Bronz

Átm.: 8,7 cm

107. Nyírbátor VI.

1987

Bronz

Átm.: 11,7 cm

108. Rétegek II.

1987

Bronz

Átm.: 14,8 cm

109. Hollósy Simon (előlap)

1989

Bronz

Átm.: 8,9 cm

110. Megmozdult a föld I.

1989

Bronz

Átm.: 10,3 cm

JPM. Ltsz.: 93.85.1.

VG. Ltsz.: 20/89.

111. Megmozdult a föld II.

1989

Bronz
Átm.: 10,8 cm
JPM. Ltsz.: 93.85.2.
VG. Ltsz.: 21/89.

112. Megmozdult a föld III.

1989
Bronz
Átm.: 11 cm
JPM. Ltsz.: 93.85.3.
VG. Ltsz.: 22/89.

113. Megmozdult a föld IV.

1989
Bronz
Átm.: 11,5 cm
JPM. Ltsz.: 93.85.4.
VG. Ltsz.: 23/89.

114. Megmozdult a föld V.

1989
Bronz
Átm.: 11,3 cm
JPM. Ltsz.: 93.85.5.
VG. Ltsz.: 24/89.

115. Ferenczy Noémi-díj

1992
Bronz
Átm.: 8,3 cm

116. Munkácsy Mihály-díj

1992
Bronz
Átm.: 8,3 cm

Kat. 116.

Kat. 117.

Kat. 122.

117. Mednyánszky László-díj (előlap)

1994

Bronz

Átm.: 10,3 cm

118. Bibó István (előlap)

1995

Bronz

Átm.: 9 cm

119. Óze Lajos-díj (előlap)

1996

Bronz

Átm.: 10 cm

120. Havasi István-díj (előlap)

1996

Bronz

Átm.: 10,8 cm

121. Rékassy Csaba-díj (előlap)

1997

Bronz

Átm.: 10,7 cm

VERT ÉRMEK

122. Ifjúsági Evezős Világbajnokság (előlap)

1988

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

123. Ifjúsági Evezős Világbajnokság (hátlap)

1988
Ezüst
Átm.: 4,25 cm

124. Budapest

1988
Ezüst
Átm.: 4,25 cm

125. DUTÉP (előlap)

1989
Ezüst
Átm.: 4,25 cm

126. DUTÉP (hátlap)

1989
Ezüst
Átm.: 4,25 cm

127. Szent Kristóf

1989
Ezüst
Átm.: 4,25 cm

128. Ferenczy Noémi (előlap)

1990
Ezüst
Átm.: 4,25 cm

129. Ferenczy Noémi (hátlap)

1990
Ezüst
Átm.: 4,25 cm

**130. II. János Pál magyarorszá-
gi látogatására I. (előlap)**

Kat. 127.

Kat. 128.

Kat. 129.

Kat. 130.

Kat. 131.

1990

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

MNG. Ltsz.: 91.18-P

131. II. János Pál magyarországi látogatására I. (hátlap)

1990

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

MNG. Ltsz.: 91.18-P

132. II. János Pál magyarországi látogatására II. (előlap)

1990

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

MNG. Ltsz.: 91.19-P

133. II. János Pál magyarországi látogatására II. (hátlap)

1990

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

MNG. Ltsz.: 91.19-P

134. Áldozatokért (előlap)

1990

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

135. Budafoki Papírgyár (előlap)

1990

Ezüst

Átm.: 4,25

136. Budafoki Papírgyár (hátlap)

1990

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

137. Magyar Köztársaság (előlap)

1991

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

138. Pharma Expo I. (előlap)

1992

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

139. Pharma Expo II. (előlap)

1993

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

140. Kossuth, 500 Ft emlékpénz (előlap)

1993

Ezüst

Átm.: 3,86 cm

141. Kossuth, 500 Ft emlékpénz (hátlap)

1993

Ezüst

Átm.: 3,86 cm

142. Antall József (előlap)

1994

Ezüst

Átm.: 3 cm

Kat. 133.

Kat. 145.

Kat. 146.

143. Antall József (hátlap)

1994

Ezüst

Átm.: 3 cm

144. Pharma Expo III. (előlap)

1994

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

145. Pannonhalma, 1000 Ft emlékpénz (előlap)

1994

Ezüst

Átm.: 38,6 cm

146. Pannonhalma, 1000 Ft emlékpénz (hátlap)

1994

Ezüst

Átm.: 3,86 cm

147. Auschwitz Alapítvány (előlap)

1995

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

148. Auschwitz Alapítvány (hátlap)

1995

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

149. Pharma Expo IV. (előlap)

1995

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

150. Pharma Expo V. (előlap)

1996

Ezüst

Átm.: 4,25 cm

151. Honfoglalás, 2000 Ft emlékpénz (előlap)

1996

Ezüst

Átm.: 3,86 cm

(hátlap: Gáti Gábor)

152. XXVI. Női kosárlabda Európa-bajnokság (előlap)

1997

Ezüst

Átm.: 6 cm

153. XXVI. Női kosárlabda Európa-bajnokság (hátlap)

1997

Ezüst

Átm.: 6 cm

SZOBROK

154. Al Verna (Szent Ferenc)

1976

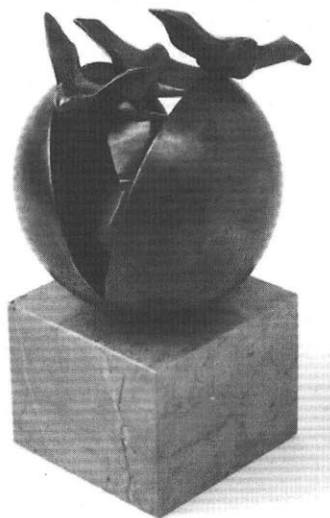
Bronz

M.: 15,3 cm

Collegium Hungaricum-
Bécs

Kat. 151.

Kat. 154.

Kat. 159.

155. Plasztika I.

1978

Bronz

19x15,3x16 cm

156. Lakódoboz

1979, 1996

Bronz

28,3x8,6x27,8cm

157. Dr. Hamburger Péter

1982

Bronz

M.: 9 cm

Humor és Szatíra Múzeum-Gabrovo

Viki Molnár tulajdona-Svájc

158. Nehéz fiú (Bokszoló)

1982

Bronz

M.: 22,7 cm

TJM. Ltsz.: 87.29.

159. Ami a katedrálisból megmaradt

1989

Bronz-viaszöntvény

11 x 10,5 x 17,8 cm

Wehner Tibor tulajdona-Budapest

160. Festészet

1989

Bronz-viaszöntvény

13 x 13 x 13,5 cm

161. Ami a katedrálisból megmaradt II.

1989

Bronz-viaszöntvény

11,5 x 10,5 x 20,5 cm

162. Bethlen Gábor fejedelem (szoborterv)

1989

Bronz

32,5 x 22,5 x 48cm

163. Nagy korpusz

1989

Bronz-viaszöntvény

M.: 50 cm

164. Lerombolt katedrális

1989

Bronz-viaszöntvény

14,5 x 14,5 x 15,5 cm

165. Szurdok

1989

Bronz-viaszöntvény

38 x 25 x 20 cm

166. Stációk (Domborműtervek) I–XIV.

1989

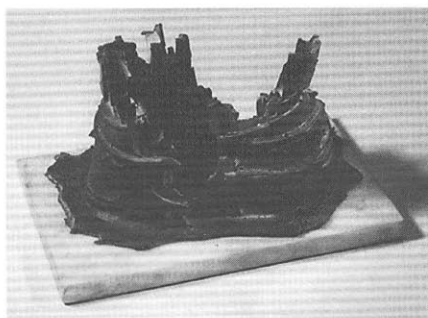
Bronz

18–20 x 12,4 x 12 cm

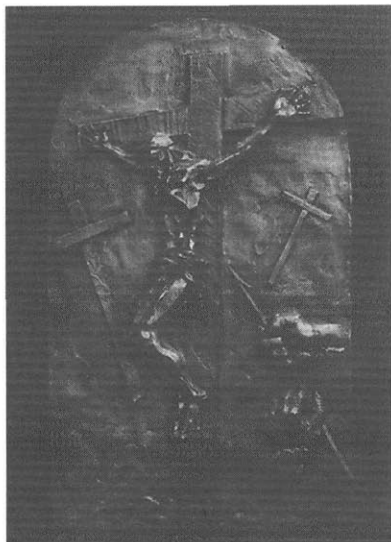
TA. Ltsz.: 27/1990.

Kat. 161.

Kat. 165.

Kat. 169.

Kat. 170.

167. Stáció IX.

(Jézus harmadszor esik el)

Fotó

1989

Bronz-dombormű

60,7 x 36,5 cm

Kálvária–Gyula

168. Stáció XI.

(Jézust keresztre feszítik)

Fotó

1989

Bronz-dombormű

60,5 x 36 cm

Kálvária–Gyula

169. Stáció XII.

(Jézus meghal a kereszten)

Fotó

1989

Bronz-dombormű

59,5 x 32 cm

Kálvária–Gyula

170. Stáció XIV.

(Jézust sírba helyezik)

Fotó

1989

Bronz-dombormű

60,3 x 36,5 cm

Kálvária–Gyula

171. Pieta IV.

1991

Bronz-viaszöntvény

M.: 8,8 cm

172. Pieta V.

1991

Bronz-viaszöntvény

M.: 9 cm

173. Pieta VI.

1991

Bronz-viaszöntvény

M.: 9,5 cm

174. Háború

1991

Bronz-viaszöntvény

15 x 15 x 28 cm

175. Karmelita Madonna

(Urnafedő)

1993

Bronz

31x31 cm

Szent Gellért templom-
Budapest, Cselényi család

176. Kisfiam

1994

Bronz

M.: 18 cm

177. Az ember műve I.

1994

Bronz-viaszöntvény

32x23x27 cm

178. Viki

1995

Bronz

Kat. 176.

Kat. 178.

M.: 33 cm

Viki Molnár tulajdona–
Svájc

179. Lourdesi Madonna (Mária)

1995

Aranyozott bronz-viaszöntvény

M.: 53 cm

Jézus Szíve templom–Békéscsaba

Patinázott bronz példány:

Dr. Pfister tulajdona–Svájc

180. A kegyetlen lovas lova (Csinos)

Fotó

1996–1997

Diófa, tölgyfa, lószőr

M.: 71 cm

Kiss Boldizsár tulajdona–
Budapest

181. Dajka Margit emléktábla

Fotó

1997

Bronz

63 x 43 cm

Lovag út 10.–Budapest

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

- 1967 Budapest, Műszaki Egyetem vári kollégiuma (Szentgyörgyi József festőművésszel)
- 1972 Gyula, Dürer terem
- 1973 Budapest, Stúdió Galéria
- 1974 Békéscsaba, Ifjúsági Ház
- 1975 Koppenhága, Charlottenborg
- 1977 Hódmezővásárhely, Tornyai János Múzeum
- 1978 Budapest, Stúdió Galéria
- 1982 Esztergom, Vármúzeum
- 1982 Gyula, Dürer terem
- 1982 Battonya, Művelődési Ház
- 1983 Nyíregyháza, Városi Galéria
- 1983 Kisvárda, Városi Kiállítóterem
- 1985 Budapest, Helikon Galéria
- 1986 Budapest, Bolgár Kulturális Központ (Tenk László festőművésszel)
- 1986 Esztergom, Vármúzeum (Bráda Tibor festőművésszel)
- 1986 Kaposvár, Rippl-Rónai Múzeum
- 1986 Barcs, Városi Múzeum
- 1987 Nyírbátor, református műemlék templom
- 1987 Pásztó, Kötár
- 1988 Csurgó, Meller-kastély
- 1988 Mór, Lamberg-kastély
- 1988 Sopron, Lábasház
- 1989 Makó, József Attila Könyvtár
- 1991 Nyírbátor, Báthori István Múzeum
- 1991 Békéscsaba, Megyei Könyvtár
- 1993 Gyula, Dürer terem
- 1993 Győr, Bencés Gimnázium
- 1994 Debrecen, Kölcsey Művelődési Központ
- 1994 Zürich, Kopp és Partner (Szentgyörgyi József festőművésszel és Tassy Béla grafikművésszel)
- 1996 Budapest, OTP Galéria

- 1996 Balassagyarmat, Szerb templom
- 1996 Nyírbátor, Báthori István Múzeum
- 1997 Kiskunhalas, Bibó István Gimnázium
- 1997 Gyula, Dürer terem

NEMZETKÖZI CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

- 1974 Bécs, Ungarische Kunst der Gegenwart
- 1975 Berlin, Karl Marx Stadt–Fiatal Képzőművészek Stúdiójával
- 1975 Koppenhága, CO-X Charlottenborg
- 1975 Ravenna, Centro Dantesco, II. Biennale Internazionale Dantesca
- 1975 Nyugat-Berlin, Magyar Hetek
- 1976 Reims, Artistes du Studiò de Budapest (Maison de la Culture André Malraux), Le Havre
- 1977 Havanna, Jornada de la Cultura Hungara en Cuba
- 1977 Alexandria, Kairó–Fiatal Képzőművészek Stúdiójával
- 1977 Bécs, Palais Liechtenstein, Inter Kunst
- 1977 Budapest, XVII. FIDEM (Éremművészek Nemzetközi Szövetsége)
- 1977 Ravenna, Centro Dantesco–III. Biennale Internazionale Dantesca
- 1978 Havanna, VIT
- 1979 Lisszabon, XVIII. Congresso FIDEM
- 1979 Isztambul, Fiatal Képzőművészek Stúdiója
- 1979 Nyugat-Berlin, Magyar Éremkiállítás
- 1980 Stockholm, Varsó, Berlin–Modern Magyar Éremművészet

- 1980 Penza, Békés megyei képzőművészek kiállítása
- 1981 Bankside Galery London, Water- Colours from Hungary
- 1982 Offenburg, Kultur aus Ungarn
- 1982 Bécs, Collegium Hungaricum– Magyar Éremművészet
- 1982 Moszkva, Leningrád (Ermitázs) –Magyar Éremművészet
- 1983 Ravenna, VI. Biennale Internazionale del Bronzetto Dantesco
- 1983 Gabrovo, Sixth International Biennial of Humour and Satire in the Arts
- 1983 Nyíregyháza-Sóstófürdő, VII. Nemzetközi Éremművészeti Alkotótelep és kiállítás
- 1983 Firenze, XIX. Congresso FIDEM
- 1983 Bologna, Magyar Kulturális Napok
- 1983 Bilbao (Ister Csoport), Artderer 1983
- 1983 Penza, Békés megyei képzőművészek kiállítása
- 1984 Berlin, Magyar Kultúra Háza
- 1984 Nyugat-Berlin, Magyar Éremművészet
- 1985 Ravenna, VII. Biennale Internazionale del Bronzetto Dantesco
- 1985 Moszkva, Varsó, Potsdam–Magyar Éremkiállítás
- 1985 Stockholm, XX. FIDEM
- 1985 Gabrovo, Seventh International Biennial of Humour and Satire in the Arts
- 1986 München, Bayerische Landesbank
- 1986 Nyíregyháza-Sóstófürdő, X. Nemzetközi Éremművészeti és Képzőművészeti Alkotótelep és kiállítás
- 1986 Moszkva, Sport a magyar képzőművészetben
- 1986 Budapest, Grübt München
- 1986 Moszkva, „40 év”
- 1986 Barcelona, Bienal Internacional del Deporte en las Bellas Artes
- 1987 Dortmund, Magyar Hét
- 1987 Gabrovo, Eighth International Biennial of Humour and Satire in the Arts
- 1987 Colorado Springs, XXI. FIDEM
- 1987 Iserlohn, Válogatás a Nyíregyházasóstói gyűjteményből
- 1987 Utrecht
- 1988 Graz, Art-Expo
- 1988 Linköping, Folkets Hus.–Ungersk Konst Idag
- 1989 Kremnica (Körmöcbánya), II. Medzinarodne Kvadriennale Medaili
- 1989 Vilnius, Tarptautinis medaliu ir mazosios plastikos pleneras Nyredhazoje
- 1989 Nyíregyháza-Sóstófürdő, XIII. Nemzetközi Éremművészeti és Képzőművészeti Alkotótelep és kiállítás
- 1989 Gabrovo, Ninth International Biennial of Humour and Satire in the Arts
- 1990 Helsinki, XXII. FIDEM
- 1992 Hamburg, Kunst-Messe, az Izolda International Galériával
- 1992 London (British Múzeum), XXIII. FIDEM
- 1992 Musée de la Commanderie d, Unet, "Flamboyance"
- 1992 Wiesbaden, Hessischen Landtag, az Izolda International Galériával
- 1993 Kassel, az Izolda International Galériával
- 1994 Budapest, XXIV. FIDEM
- 1996 Neuchâtel, XXV. FIDEM

**PÁLYÁZATOK, DÍJAK,
KITÜNTETÉSEK**

- 1972 Derkovits-ösztöndíj (1973–75. Művelődési Minisztérium nivódíja)

- 1974 Fiatal Művészek Stúdiója–„Hazám” pályázat: Festészeti díj
- 1975 Jubileumi kiállítás–Gyula: nívódíj
- 1976 XIX. Alföldi Tárlat–Békéscsaba: Szakszervezetek Megyei Tanácsának különdíja
- 1978 VI. Országos Akvarell Biennáll–Eger: Heves Megyei Tanács díja
- 1979 XXI. Alföldi Tárlat–Békéscsaba: Békés Megyei Tanács különdíja
- 1982 Ezüst Gerely Pályázat: III. díj
- 1982 XXIX. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat: Csongrád Megyei Tanács díja
- 1983 VI. Biennale Internazionale Dantesca: zsűri dicséret
- 1983 Nyíregyházi-Sóstói Nemzetközi Éremművészeti Alkotótelep: Nyíregyháza Városi Tanácsának díja
- 1984 Ezüst Gerely Pályázat: III. díj
- 1984 Honvédségi pályázat: Belügyminisztérium díja
- 1984–85 SZOT. ösztöndíj
- 1985 XXXII. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat: Elektrofém Ipari Szövetkezet munkajutalma
- 1985 Mezőgazdaság a képzőművészetben: I. díj
- 1985 V. Országos Érembiennállé–Sopron: Képcsarnok Vállalat díja
- 1986 IX. Debreceni Országos Tárlat: Debrecen Megyei Város Tanácsának nívódíja
- 1986 XXXIII. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat: Állatorvosi Tudományegyetem Tangazdaságának munkajutalma
- 1986 Honvédségi pályázat: II. díj
- 1986 Petőfi pályázat–Kiskőrös: I. díj
- 1987 VI. Országos Érembiennállé–Sopron: Ferenczy Béni-nagydíj
- 1987 V. Szolnoki Képzőművészeti Triennálé: Szolnok megyei Tanács díja
- 1987 XXV. Alföldi Tárlat–Békéscsaba: KISZ Békés Megyei Bizottságának díja
- 1988 XXVI. Szegedi Nyári Tárlat: Fesztivál Intéző Bizottság díja
- 1988 XXXV. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat: DÉMÁSZ Vállalat munkajutalma
- 1988 Munkácsy Mihály-díj
- 1988 Békés Megye Tanácsának Művészeti díja
- 1989 II. Mezdinarodné Kvadrienále Medailí–Kremnica (Körmöcbánya): Körmöcbányai verde díja
- 1989 Nyíregyháza-Sóstói Nemzetközi Éremművészeti és Képzőművészeti Alkotótelep: Szabolcs-Szatmár Megyei Tanács díja
- 1989 XXXVI. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat: Tornyai plakett
- 1989 XXXVII. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat: Magyar Honvédség díja
- 1990 Ezüst Gerely Pályázat: Ezüst Gerely-díj
- 1991 MSZOSZ Művészeti díja
- 1991 Bethlen-szoborpályázat–megvalósult
- 1992 FIDEM érempályázat: Művelődési és Közoktatási Minisztérium díja
- 1992 XXXIX. Hódmezővásárhelyi Őszi Tárlat: „Hódcsillag” munkajutalma
- 1993 Országos Grotteszk Pályázat–Kaposvár: Somogy Megyei Művelődési Központ díja
- 1993 XII. Debreceni Országos Tárlat: Magyar Honvédség díja
- 1993 Kossuth, 500 Ft emlékpénz pályázat–kivitelezve
- 1994 Pannonhalma, 1000 Ft emlékpénz pályázat–kivitelezve
- 1994 Nagy Imre emléklakett
- 1995 Magyar Auschwitz Alapítvány emlékérem pályázat–kivitelezve

- 1995 Részvétel az UNESCO képzőművészeti pályázatán
1995 Törley Hungarovin pályázat: Törley-díj
1996 Gyula város díszpolgára

KÖZTÉRI MUNKÁK

- 1984 Bocskai, mellszobor–Körösnagyharsány
1984 Váci Mihály, névadótábla–Váci Mihály Művelődési Központ, Nyíregyháza

- 1987 Dr. Molnár Jenő, portré–Családvédő Központ, Budapest
1988 Szabó Pál, portré–Biharugra
1990 Stáció, domborművek–Gyula
1990 Bethlen emlékmű–Nyírbátor
1993 Országzászló–Nyírbátor
1993 Jézus szíve templombelső–Békéscsaba (Patay Lászlóval)
1994 Nepomuki Szent János, hídszobor–Gyomaendrőd
1995 Kossuth, mellszobor–Gyula
1996 Wesselényi Miklós, mellszobor–Budapest
1997 Dajka Margit, emléktábla–Budapest

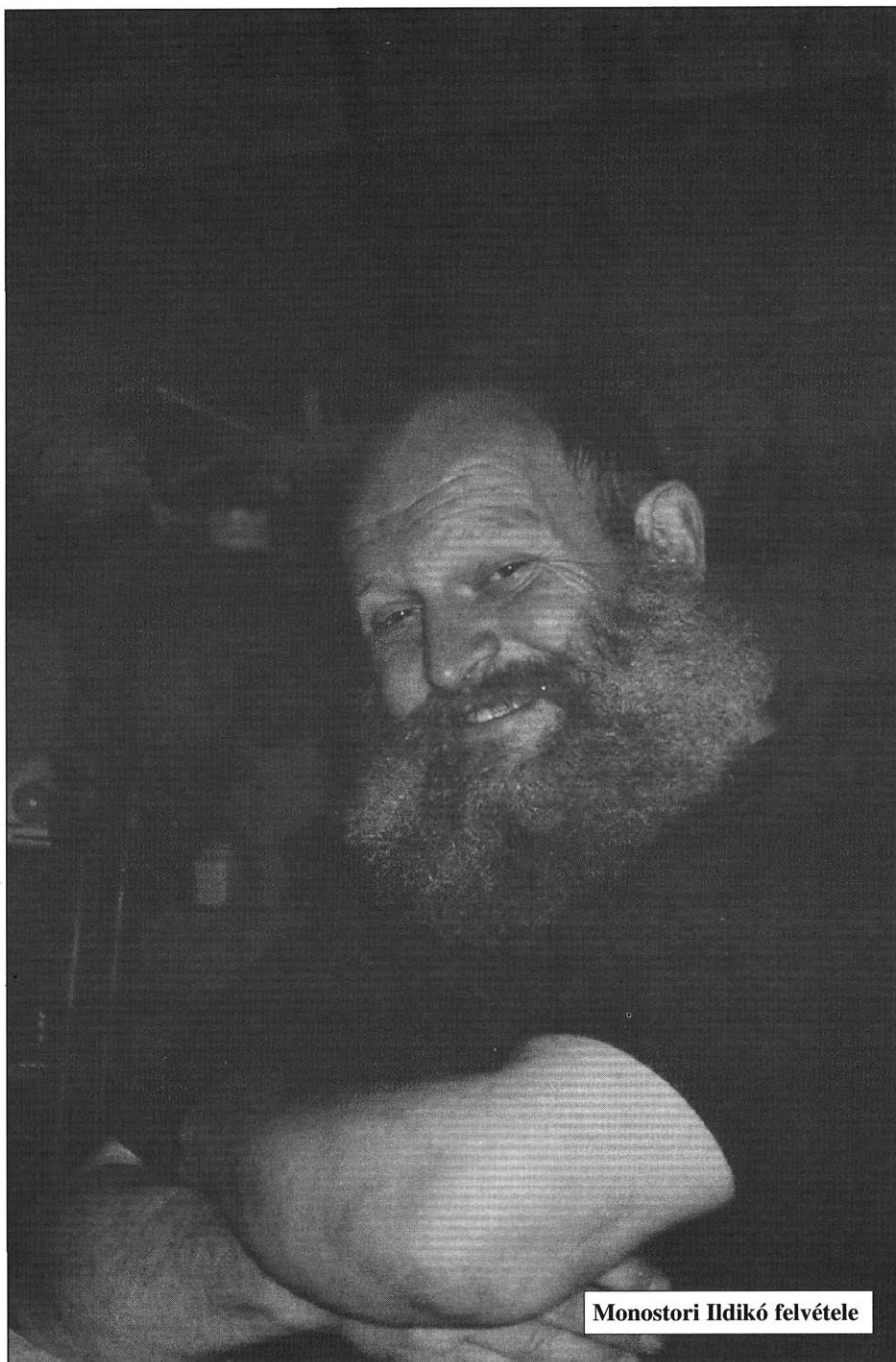
KISS GYÖRGY MUNKÁSSÁGÁRA VONATKOZÓ IRODALOM

- Nagy Ildikó*: Katalógus előszó (Gyula-Dürer terem, 1973)
- P. H.*: György Kiss' artistic creativity (Daily News, 1973. VIII.25.)
- Bojár Iván*: Kiállításról–kiállításra (Magyar Hírlap, 1973. IX. 5.)
- Tasnádi Attila*: Kiállítási kalauz (Népszava, 1973. IX.4.)
- Zala Tibor*: Katalógus előszó (Budapest, Stúdió Galéria, 1973. VIII. 22.)
- T. I.*: Talent si personalitate (Foia Nostra, 1973. VI. 1.)
- Molnár Zsolt*: Kiss György műtermében (Magyar Ifjúság, 1976. VIII. 27.)
- Pogány Gábor*: Egy sokoldalú fiatal művész (Művészet, 1976/II.)
- Krasznahorkai Géza*: Impressziók Kiss György budapesti kiállításán (Békés Megyei Népiújság, 1978. XII. 3.)
- László Gyula*: Katalógus előszó (Budapest, Stúdió Galéria, 1978.)
- Molnár Zsolt*: Múteremben, Kiss Györgynél (Pesti Műsor, 1978. XII. 20-27.)
- Molnár*: Képek és érmeek (Magyar Ifjúság, 1978. XI. 24.)
- M.*: Önismeretre készítő művek (Magyar Ifjúság, 1982. IX. 10.)
- Ibos Éva*: Kiss György Dürer-termi kiállításáról (Gyula város tájékoztatója, 1982.)
- Rózsa András*: Mit csináljon a művész? (Sportvezető, 1982. XII.)
- Papp Tibor*: Szerencsés ember (Kelet Magyarország, 1984. II. 14)
- The New Hungarian Quarterly 1984. NO. 95.
- Wehner Tibor*: Katalógus előszó (Nyíregyháza, Városi Kiállítóterem, 1984.)
- Tasnádi Attila*: Kiss György dinamikus érmei a Helikon Galériában (Népszava, 1985. IX. 13.)
- Pogány Gábor*: Kiss György érmei (Új Tükör, 1985. IX. 22.)
- Wagner István*: Többféle tehetséggel (Magyar Hírlap, 1985. IX. 24.)
- Ibos Éva*: Kiss György éremkiállítása (Békés Megyei Népiújság, 1985. X. 8.)
- Cs. Tóth János*: Arcok közelről (Békés Megyei Népiújság, 1985. X. 19.)
- Tasnádi Attila*: Katalógus előszó (Budapest, Helikon Galéria, 1985.)
- György Kiss Medals (Műcsarnoki Értesítő, 1985.)
- P. Szűcs Julianna*: Kiss György érmei (Művészet 1985/11-12.)
- Vaderna József*: A festőiség módozatai (Labor MIM., Krónika 1986. IX-X.; Dolgozók Lapja, 1986. X. 25.)
- T. A.*: Magyar évnnyitó a Bolgár Kultúrában (Népszava, 1986. I.28.)
- Korin Géza*: Bráda Tibor és Kiss György kiállítása (Új Tükör, 1986. X. 12.)
- Kiss György éremkiállítása (Somogyi Néplap, 1986. X. 24.)
- Asztalos Endre*: Katalógus előszó (Nyírbátor, református műemlék templom, 1987.)
- Kiss Joachim Margit*: Csúcsok, gerincek, élek (Művészet 1987/4.)
- Andódi Tibor*: Kiss György szobra Biharugrán (Békés Megyei Népiújság, 1988. V. 7.)
- P. I.*: Érmeken a világ (Fejér Megyei Hírlap, 1988. X. 22.)
- Korin Géza*: Katalógus előszó (Mór, Lamberg-kastély, 1988.)
- Pálosi Judit*: Munkácsy-díj után (Művészet, 1989/I)
- Wehner Tibor*: Nagydíjas kiállítása (VIII. Soproni Érembiennálé katalógusa, 1989.)
- Cs. M.*: A díjazott (Pesti Műsor, 1989. VII. 5–12.)

- Kratochvíll Mimi*: Domborművek a gyulai barokk kálváriához (Új idő, 1989. X. 15.)
Krasznahorkai Géza: Stációk a Kálváriához (Gyulai Hírlap, 1989. XII. 22.)
Krasznahorkai Géza: A Kálvária stációi I., II., III., IV. (Gyulai Hírlap, 1990. III. 23., III. 30., IV. 6., IV. 13.)
Rádegy Gábor: „Izolda” katalógus előszava, 1990
Krasznahorkai Géza: Élmények és formák (Napóra, 1991/I.)
Bálint Chikán: The Medallion Art of György Kiss (The Medal, 1992.)
Kovácsnai Viktória: Három portré, avagy a jelenkori magyar éremművészet vonulatai (Numizmatikai Közöny, XCII.–XCIII. évfolyam)
Sass Ervin: Tizennégy stáció (Gyulai Hírlap, 1993. VII. 10.)
Krasznahorkai Géza: Stációk a Kálváriához (Békés Megyei Hírlap, 1993. VIII. 19–20.)
Viktória L. Kovácsnai: Kolme muotokuvaa (Mitali Medaljen, 1993/2.)
Kiss Ottó: Kötődöm a városhoz (Gyulai Hírlap, 1995. XI. 15.)
Krasznahorkai Géza: Mintha a méltóságos idő... (Gyulai Hírlap, 1996. VII. 26.)
Árpási Zoltán: Kiss György kiállítása Nyírbátorban (Békés Megyei Hírlap, 1996. XII. 21–22.)
Krasznahorkai Géza: Kiss György világi (Bárka, 1996. 1–2.)

A KATALÓGUSBAN ALKALMAZOTT RÖVIDÍTÉSEK ÉS A MŰVEKET ŐRZŐ INTÉZMÉNYEK

Átm. = átmérő	MMM. = Munkácsy Mihály Múzeum–Bé-
készsaba
Albertinum–Drezda	MNG. = Magyar Nemzeti Galéria–Buda-
pest
Bányászati Múzeum–Sopron	Nagy Gyula Galéria–Várpalota
British Museum–London	Rippl-Rónai Múzeum–Kaposvár
Dante Múzeum–Ravenna	Semmelweis Orvostörténeti Múzeum–
Budapest
EFM. = Erkel Ferenc Múzeum (Kohán
Képtár)–Gyula	TA. = T-Art Alapítvány–Budapest
Fővárosi Képtár (Kiscelli Múzeum)–Bu-
dapest	TJM. = Tornyai János Múzeum–Hódme-
zővásárhely
Humor és Szatíra Múzeum–Gabrovo	Tűzoltó Múzeum–Budapest
Igazságügyi Minisztérium–Budapest	Vármúzeum–Sárospatak
JPM. = Janus Pannonius Múzeum–Pécs	VG. = Városi Galéria–Nyíregyháza
LFM. = Liszt Ferenc Múzeum–Sopron	
Ltsz. = leltári szám	
MKM. = Művelődési és Közoktatási Mi-
nisztérium–Budapest	

Monostori Ildikó felvétele

